КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ

...ЭД ТҮРҮҮЛНЭБ, ...ЭД ГЭЭГДЭНЭБ?

...ой январь һара үнгэрбэ. ...республикын колхоз ...зуудһ һү абаха, тэрэниие ...удалдаха талаар нёдондо... ...дли гээгдэжэ, зарим ай... 1961 онойхиһоо доогуур ...хай.

...ЭНЭР ТҮРҮҮЛБЭ

...а, гүрэндэ худалдаха та... ...һэн социалис мүрысөөн... ...һарын дүнгөөр нэгэдэхи ...Түнхэнэй аймаг (КПСС-эй ...секретарь В. И. Титов, ...мой түрүүлэгшэ А. Д. ...раа. Энэ аймагай колхоз ...зууд 1962 оной январь ...абалгаяа нёдондоной энэ ...51,7 процентээр дээшэ... ...гү, али үнеэн бүриһөө ...хидо орбол 24 литрээр ...жа, гүрэндөө үнгэрэгшэ ...ринхиһаа 10 процент ...лдаба.

...мүрысөөндэ Байкало-Куда... ...хоёрдохи һуурида га... ...аймагай колхоз болон сов... ...62 оной январь һарада ...нёдондоной энэ үеынхи... ...процент дээшэлүүлжэ, ...һөө 5 литр һү ехэ һаа... ...өө үнгэрэгшэ жэлэй энэ ...8 процент ехэ һү худал... ...а.

...ай январь һарада Барга... ...гай колхоз болон совхо... ...һаалга 1,6 процент, гү... ...алга 16 процент дээ... ...а юм.

...н Кабанскын аймагай ...һү абалга нёдондоной ...рынхиһаа 26,4 процент

...ЭНЭР ГЭЭГДЭНЭ

...дээрэ республикын кол... ...зууд энэ жэлэй январь

1962 оной нэгэдэхи кварталда һү һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ ехээр һаатажа байна

Республикын колхоз, совхозуудта һү һаалгын ябаса тухай

1962 оной январь һарын дүн

Аймагууд	Бүхыдөө һаалганиинь (нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь: 1962 оной январьда	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь: Нёдондонойхитой жэшэхэдэ: +нэмэгдэһэниинь —хороһониинь
Б-Кударын	124,2	70	+ 5
Баргажанай	101,6	38	— 1
Бичурын	100,0	95	—12
Зэдын	91,6	68	—21
Яруунын	96,9	51	— 8
Заиграйн	92.4	76	—14
Закаменай	87,6	25	— 7
Советский	98,7	137	—13
Кабанскын	126,4	101	+ 8
Кяхтын	76,6	67	—36
Мухаршэбэрэй	78,1	73	—28
Ахын	100,1	4.6	—0,4
Прибайкалиин	94,1	93	—11
Сэлэнгын	95,7	99	— 4
Тарбагатайн	89,9	98	—15
Түнхэнэй	151,7	82	+24
Хориин	89,5	49	—10
Баунтын	127,2	49	+ 9

һарада нёдондоной энэ һарынхиһаа 210 тонно һү бага һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 8 литр һүн бага абтаа. Тиин гүрэндэ һү худалдалга 236 тонноор доошоо ороо. һү худалдаха январь һарын түсэб арайхан гэжэ 76 процент дүүргэгдэв.

һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар яахадаа иимэ хангалтагүй байдал тохёолдооб гэхэдэ, хэдэ хэдэн аймагуудай колхоз болон совхозуудта һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэрэг зүндөө орхигдошоһон, һаалишадай, малшадай дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээгүй байшоо. КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд һү абалгые дээшэлүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулжа, гүрэндэ һү худалдаха уялгадаа харюусалгагүйгөөр хандаһан байна.

Жэшээнь, Яруунын аймагай колхоз болон совхозуудта байгша оной январь һарада нёдондонойхиһоо дутуугүй олон үнеэд тугаллаһан, ажахынууд үбһэ тэжээлээр урда жэлэйхиһээ дээрэ хангагдаһан байгаашье һаа, январь һарада һү абалгаяа нёдондоной энэ үеынхиһөө 120 центнерээр доошонь оруулаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 8 литр һү бага һаажа, гүрэндэ һү худалдаха январь һарын даабариие миил 59 процент дүүргэв. Энэ ямар шалтагаан дээрэһээ болооб гэхэдэ, партиин райком, аймгүйсэдком һаалишадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулгада ёһо тэдыгээр хандаһан байна гээшэ. Нүхэр Раднаев, Довгань гэгшэд Яруунын «Комсомольский» совхозуудта һаалишадай дуталдаһан дээрэһээ олохон үнеэдэй һаагдангүй байхада мэдээгүй шэнги һуудаг. Зүгөөр үнеэдынь харууһа муутай дээрэһээ бүхэли үдэртөө уһалагдангүй байна. Үнеэдые машинын хүсөөр һааха тухай миил амаараа хэлсээд, бодото ажал дээрээ тэдэнэр энэ гэхэ юумэ хэнэгүй.

һү һааха, гүрэндэ худалдаха январь һарын түсэбые Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Тарбагатайн аймагуудай колхоз болон совхозууд дүүргэнгүй гаража, нёдондоной энэ үеынхиһөө бага һү һаагаад, гүрэндэ бага худалдаа.

Мухаршэбэрэй аймаг үнгэрэгшэ һарада нёдондонойхиһоо хоёр дахин бага һү һаагаа. Кяхтын аймаг энэ үедэ урда жэлэйхиһээ 32 процент, Тарбагатайн аймаг 15 процент бага һү гүрэндэ худалдаһан байна. Иимэ байдал тэсэхын аргагүй.

Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Тарбагатайн, Яруунын, Прибайкалиин аймагуудай партийна, советскэ органууд февраль һарада бии байгаа дутагдалнуудаа усадхажа, һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө миин үгөөрөө бэшэ, харин бодото ажалаараа дүүргэхэ бээз гэжэ хүлеэгдэнэ.

...ДЭЭРЭ: ажахын тоо...оон бригадын бригадир ...щев, һаалишан Г. Д. ...ЛЧАНОВАЙ фото.

Коммунис ажалай бригадада

...тэйгээр хүдэлһэнэй аша

...түб тосхонһоо зүүл... гаран модо ябаад Баргажан мүрэнэй ...ьедэ, элдэб янзын ...э, набшаһата модо... ...үреэлэгдэһэн үргэн дунда Курумканай ...хоёрдохи отделениин ...нэгэ фермэ оршодог. ...жэлнүүдтэ энэ фер... ...мэриин шанар тад ...ожо, аймагтаа хаа ...һайн талаараа суур... ...Шаманскын бэрхэ һаа... ...үй дүршэлые хэрэг... ...дэнэй жэшээгээр ...ёһотойбди» гээд ...бусад бригада, фер... ...үүр хэлсэдэг. ...дэ, хүдэлмэридөө ...дүршэл, наукын ...удые шадамараар ...энэй ашаар фер... ...мэришэд малайн... ...тойень түргэн оло... ...ашаг шэмыень ...элүүлжэ шадаа. ...тус фермэдэ нюта... ...рэй үнеэн бүриһөө ...һү һаахын оронда ...һаажа, һүүлэй 4— ...туршада һү һааляа ...дээшэлүүлээ. Урдань

100 үнеэн бүриһөө оройдоо 50—60 тугал абадаг байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэл эндэ 100 үнеэн бүриһөө 113 тугал абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Тиихэдэ фермын түрүү һаалишад Валентина Иванова, Галина Иванова, Александра Позднякова, Галина Колмакова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1700—2000 литр һү һааһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр аймаг соогоо түрүүшын һуури эзэлжэ, партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Ахалагша һаалишан Галина Колмаковада «Аймагай һаалишан — чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо юм.

— Би энэ фермэдэ зургаадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб,—гээд нүхэр Метяшев хөөрэнэ. Шаманскын фермые даажа абаха болоош. Энэ фермые түргэн гээгдэлһээнь гаргаха саг тулаа» гээд манай партийна организациин коммунистнууд намайе эндэ эльгээгээ һэн. Теэд ерэһээр гансаараа юу хэхэбши? Эндэ хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө оролдоһон, эбтэй коллектив үгы байгаа бшуу. Фермын һаалишад тородог тогтодоггүй, хододоо 2—3 дахин һэлгэлдэжэ байхада юун болохо

һэм даа. Энээн дээрэһээл ажал хүдэлмэринь муудажа байгаа бшуу. Иигээд байхадань, нэн түрүүн саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ һаалишадтай болохо хэрэгтэй байгаа. Харин эндэ комсомолой организаци ехэ туһаламжа үзүүлээ: һаалишад болохо 17—18 наһатай 6 басагадые манда эльгээһэн юм. Тэдэнэрнай мүнөөшье болотор эндээ хүдэлмэрилжэ байнхай. Түрүү-

шээр олохон лэ бэрхэшээлнүүд ушараал даа. Теэд оролдосотой омогтой басагад нэгэшье сухаряагүй. Жэлһээ жэлдэ тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө башаржа, үнеэдээ бэрхээр һаадаг, эдеэлүүлдэг, харууһалдаг боложо, һү һаалгаяа түргэн дээшэлүүлээ. Энэ үедэ малаймнай үүлтэр нилээд һайжаруулагдажа, фермэдэ өөрымнай һүтэй үнеэд олон болоо. Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада манай коллектив коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һурахын түлөө тэмсэһэн байна. Энэ ажал хүдэлмэри, ажабайдалдамнай тон ехэ нүлөө үгөө. Мүнөө коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болонхойбди...

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ Шаманскын фермын хүдэлмэрилэгшэд үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха, 100 үнеэн бүхэнһөө 100 тугал абаха гэжэ эрид шиидэбэ. Мүнөө тэдэнэр шэнэ жэлэй зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө урдаа холын хараа түсэбүүдые табяад, шэнэ хүсэ зоригтойгоор тэмсэжэ байнхай. Жэлэй эхинһээ фермын хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэридөө ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, ажалаа шэнээр эмхидхэжэ оробо.

— Амжалтын энэ түлхюурые хэрэглэһэнэй ашаар байгша ондо бүри һайнаар ажаллаха байһандаа найданабди. Бидэ СССР-эй Верховно Советэй һунгалта болон март һарада болохо КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтахын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ захалбабди,— гэжэ фермые даагша Петр Ефимович Метяшев найдамтайгаар мэдүүлнэ.

О. Раднаев,
манай корр.

Наукануудай академиин ниитын суглаан

МОСКВА, февралиин 7. (ТАСС). СССР-эй Наукануудай академиин ниитын суглаан хүдэлмэреэ дүүргэбэ. 1961 ондо академиин хэһэн научна ажал хүдэлмэриин дүн тэрэ суглаанда согсологдоһон байна. Мүнөөдэрэй түгэсхэлэй заседанида наукын тус тус һалбаринуудай саашадаа хүгжэхэ зорилгонууд тухай элидхэлнүүд хэгдээ.

Кибернетикын, автомат управлениин шухала зорилгонууд тухай академик В. А. Трапезников мэдээсэбэ. Мүнөөнэй автоматика амжалтануудые туйлаа. Тиимэһээ хүн хадаа һаяшагтаал тон орёо нарин ажалые хүтэлбэрилэн ябуулха хэрэг автомадуудта даалгаха. Хүдэлжэ байһан агрегадай гаргаһан абяагаар тэрэнэй заһабаритай байһаниие тодорхойлдог машинын гол шэнжэнүүд бүри мүнөө элирхэйлэгдэжэ шахуу байна. Зүрхэнэй сохилхые «шагнаад», ямар үбшэнтэй байһаниие тодорхойлон гаргаха тусхай аппарат бии болгохоор хараалагдана.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Н. Старовский ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалнууд тухай тогтожо хэлээ. Мүнөө үе сагай атомна энергетикын асуудалнууд тушаа А. П. Александров хэлэһэн байна.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 35 (9789) | 1962 оной февралиин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ СУГЛААНУУДҺАА

☆ ☆ ☆

1962 ОНОЙ мартын 18-да СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА

Ехэ эдэбхитэйгээр

Зэдэ—Закаменай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд Тори тосхоной клубта сугларба. Эндэ һунгуулиин урда тээхи окружной зүблөөн болоо. Тус зүблөөе СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советдэ һунгаха Зэдын 414-дэхи һунгуулиин округой комиссиин түрүүлэгшэ А. Б. Жаргалов нээһэн байна.

Нэн түрүүлэн Зэдын вольфраммолибденэй комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэ нүхэр Котлер үгэ абаба. Манай предприяти дээрэ болоһон һунгагшадай суглаанууд ехэл эдэбхитэйгээр, олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар болоо, СССР-эй Верховно Советэй депутадта табигдаһан кандидадуудые тон наринаар зүбшэн хэлсэгдээ. Тиигэжэ Совет гүрэнэй дээдэ органдо һунгагдаха кандидадууд болгон КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд **Николай Михайлович Шверник,** партиин Закаменай райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Гавриил Павлович Тюменцев** гэгшэдые нэгэн адли һанал сэдьхэлтэйгээр, тон лэ баяр баясхалангай оршон байдалда дэбжүүлбэбди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Зэдын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Гурулев нүхэр Тюменцев тухай онсо тогтобо.

«Октябрьский» (Зэдэ) совхозой партийна организациин секретарь нүхэр Лумбунов, тус аймагай «Мир» колхозой комсомолшуудай организациин секретарь нүхэр Цыдыпова, Зэдын комбинадай главна бухгалтер нүхэр Димитров, тус комбинадай автомобильна ажахын заһабарилгын мастерскойн начальник нүхэр Алексеев гэгшэд дээрэ дурсагдаһан кандидатурануудые дэмжэжэ, Эхэ оронойнгоо эрхим хүбүүдэй түлөө өөһэдынгөө дууе барандаа үгэхые уряалаа.

Нэгэн дуугаар, нэрьемэ альга ташалгаар

Улан-Удын Советүүдэй 2-дохи байшангай Ехэ зал соо, уржадар, үдэрэй 4 часта, олон зоной түлөөлэлгэтэй суглаан болоо. Эндэ Баргажанай барилгашад, Баунтын ангуушад, Хориин хонишод, Яруунын загаһашад, Заиграйн модошод, Тарбагатайн таряашад, Кяхтын кукурузашад — хамтадаа 700 гаран хүн байлсаа.

Округой һунгуулиин урда тээхи суглаанай түрүүлэгшэ **Р. Я. Деренченко** Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй багша нүхэр **Петуховто** үгэ үгэнэ.

—Хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй — коммунизм байгуулжа байгаа манай үргэн уужам орон дотор айхабтар ехэ политическэ дэбжэлтын оршон байдалда һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо байна. Хамагые илагша, хамагые гайхуулагша совет арад эрхимүүдэйнгээ эрхимүүдые дээдэ түрэ засагтаа дэбжүүлнэ. Республика дотороо эгээн үниинһөө хойшо мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг манай техникумэй коллективэй хубида ехэ зол тудаа. Ушарынь гэхэдэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд нүхэд О. В. Куусинен, Г. И. Воронов, мүн тэдэнтэй хамта партиин Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь В. Р. Филипповые СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советдэ һунгаха Улан-Удын хүдөөгэй 396-дахи һунгуулиин округһоо дэбжүүлһэн байгаабди,— гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

— Манай техникумэйхид дэбжүүлһэн кандидадуудыемнай булта нэгэн хүн шэнгеэр дэмжэхыетнай та бүгэдые манай коллектив уряална. Үрэ ехэтэ, үүсхэл оролдолгото ажалаараа олоной этигэл хайрада хүртэһэн, коммунизмын дүлэтэ тэмсэгшэд байһан эдэ нүхэдэйнгөө түлөө мартын 18-да. һунгалтын үдэр, дуугаа бүгэдөөрэн үгэхыетнай үнэн зүрхэнһөө гуйнаб,— гэхэдэнь зал соо нэрьемэ альга ташалган болоно.

Трибуна дээрэ Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын забойщигуудай коммунис бригадын бригадир нүхэр **Крестив:**

— СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадуудаар партиин Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Филиппов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн Яснов дэбжүүлэгдэһэн юм. Тиигээд һунгалта болотор бүхы бригадаараа түсэбһөө гадуур үшөө 1500 тонно «хара алта» Эхэ орондоо бэлэглэхээр зоригжонхойбди, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

— Прибайкалиин аймагай Байгалай леспромхозой модошод бүхы совет арадтал эдэ үдэрнүүдтэ тон баяр баясхалантай, угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажаллажа байһыень та бүгэдэндэ мэдүүлхэсэ эльгээгдээ һэм,— гээд тайгын баатарнуудай нэгэн нүхэр Скопинцев хөөрэнэ.

— Манай дэбжүүлһэн кандидадуудые—нүхэд О. В. Куусинен, Г. И. Воронов,, В. Р. Филипповые дэмжэхэ байһандатнай найданабди.

Һүүлээрнь Хориин аймагай Үдын совхозой ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын бригадир нүхэр **Доржиев,** Кабанскын загаһанай заводой главна инженер **Одинцев,** Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын совхозой тугалшан **Базарсадаева,** Баргажанай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Трофимов,** Яруунын совхозой парткомой секретарь **Егоров,** Бичурын сахарай заводой экономист **Никифоров,** Тарбагатайн «Советская Россия» колхозой парткомой секретарь **Чебунин,** Онохойн модоной комбинадай рабочкомой түрүүлэгшэ **Михайлов** гэгшэд өөһэдынгөө коллективүүдэй үмэнэһөө халуун үгэ хэлэхэтээ хамта эрхимүүдэйнгээ түлөө бүгэдөөрэн дуугаа үгэхые уряалбад.

Суглаанай түгэсхэлдэ СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советдэ һунгаха Улан-Удын хүдөөгэй 396-дахи округһоо депутадта кандидадуудаар нүхэд **О. В. Куусинен, Г. И. Воронов, В. Р. Филиппов** гэгшэдые, мүн Эрхүүгэй 8-дахи һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар нүхэр **М. А. Ясновые** дэбжүүлхэ, эдэ округуудһаа һунгагдахаар зүбшөөлөө үгэхыень тэдэниие гуйха гэһэн шиидхэбэри баталан абтаба. Мүн олон түлөөлэгшэд этигэмжэтэ нюурнуудаар һунгагдаба.

Улан-Удын хүдөөгэй 396-дахи болон Эрхүүгэй 8-дахи һунгуулиин округуудай һунгагшадта хандаһан хандалга нэгэн дуугаар, нэрьемэ альга ташалга доро баталан абтаба.

Ч-Ц. Санжиев.

ҺААЛИШАН—АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

Аймагай түбтэхи Культурын байшан. Эндэ СССР-эй Верховно Советые һунгаха Баргажанай һунгуулиин 412-дохи округто оролсодог Хойто-Байгалай, Баргажанай аймагуудай һунгагшадай түлөөлэгшэдэй һунгалтын урда тээхи окружной суглаан һаяхан болобо.

Баргажанай ажалшад һунгуулиин 412-дохи округһоо депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **Никита Сергеевич Хрущевые,** Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан **Санжима Очировна Бальжиновае,** Эрхүү городой һунгуулиин 8-дахи округһоо депутадта кандидадаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо **Михаил Алексеевич Ясновые,** Улан-Удын хүдөөгэй һунгуулиин 396-дахи округһоо **Василий Родионович Филипповые** дэбжүүлһэн байгаа. Дурсагдагша кандидатурануудые зүбшэн хэлсэхээр эндэ сугларагшад хойно хойноһоо һубарилдан трибунада гаража, нютаг нугынгаа ажалшадай һанамжа, дурадхалнуудые хэлэбэ.

— Баянголой ажалшад СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэхэдөө нютагайнгаа юрын һаалишан эхэнэр Санжима Очировна Бальжиновагай нэрые дурдажа, өөһэдынгөө этигэл найдабари үзүүлһэн байгаа,— гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй зүгһөө үгэ хэлэһэн парткомой секретарь Л. Б. Раднаев мэдүүлээд, мартын 18-най үдэр бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр нүхэр Бальжиновагай түлөө дуутаа үгэхыень уряалаа.

Һүүлээрнь Баргажанай леспромхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Вшивков, Гусихын модошодой зүгһөө А. П. Тапхаев, Курумканай дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Н. Г. Дашиев, Барханай сомсоведэй түрүүлэгшэ Раднаев, Баргажанай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн Мархаев, мүн бусад олон хүнүүд үгэ хэлэжэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй эрхим кандидадууд нүхэд Н. С. Хрущевой, М. А. Ясновой, В. Р. Филипповэй, С. О. Бальжиновагай түлөө мартын 18-да һунгуулиин участогта ерэжэ, дуугаа үгэхыень уряалаа.

СССР-эй Верховно Советые һунгаха Баргажанай һунгуулиин 412-дохи округой ажалшадай түлөөлэгшэд Н. С. Хрущев, М. А. Яснов, В. Р. Филиппов, С. О. Бальжинова гэгшэдэй кандидатурые халуунаар дэмжэхэ, тиигээд тэдэниие һунгуулха зүбшөөлөө үгэхыень гуйха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

Манай корр.

БАРУУН ИРИАН ТУХАЙ СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Эб найрамдалые аршалан хамгаалха, бүхы оронууд болон арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ политикые шууд сэхээр баримталдаг Советскэ правительство хадаа Индонезиин Республикада эсэргүүгээр Голландиин хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгаһаа уламжалан, эб найрамдалда аюултай байдалай тохёолдоһондо анхаралаа хандуулангүй байжа шадахагүй. Баруун Ириан тухай асуудалые амгалан ёһоор шиидхэлгэһээ удаан сагай турша соо нэтэрүүгээр арсадаг Голландиин правительство сэрэгэй хорото ааша гаргаха сэхэ замда мүнөө ороод байна. Голландиин нилээд олон тоото зэбсэгтэ хүсэнүүд һүүлэй үедэ Баруун Ириан тээшэ эльгээгдэнэ. Далай соо харуул хаража ябаһан Индонезиин катерта Голландиин сэрэгэй корабльнуудай харата муухай добтолго иимэ түхэлэй эгээн лэ бүдүүлиг үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно.

Индонезиин Республикын бэеэ даанхай байдалда эсэргүү иимэ аашануудые гаргахадаа, Голланди Баруун Ирианда колониальна эзэрхэлгээ удаарyулхые, тэрэшэлэн Зүүн-Урда Азиин арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэл хэхэдээ баруун гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй түшэг болгон хэрэглэхынь тулада Индонезиин энэ газарые өөрынгөө мэдэлдэ үлөөхые эрмэлзэнэ.

Колони оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин баталан абаһан Декларациин гол дүримүүдтэ Голландиин эдэ үйлэ хэрэгүүд огто тааралдахагүй байна. Ороной национальна нэгэдэлые болон газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгые зарим зэргээр гү, али хүсэдөөр һуларуулха зорилгоор хэгдэһэн али бүхы һэдэлгэнүүд ООН-эй уг зорилго болон Уставай гол ёһонуудта тааралдахагүй байна гээд Деклараци соо заагданхай гэжэ мэдээжэ. Голландиин правительствын эдэ бүхы аашанууд хадаа хосорон үгы боложо байһан колониализмые усадхаха тухай ООН-эй шиидхэбэриие, мүн арадуудай дура хүсэлые тэрэнэй тоодоггүй байһыень гэршэлэн харуулжа үгэнэ.

Баруун Ирианда сэхэ хамаатай байһан колониализмые усадхаха тухай ООН-эй шиидхэбэриие Голландиин мүнөө хүрэтэр тоодоггүй байһые юугээр тайлбарилжа болохоб? Энээниие имагтал иимэ юумээр тайлбарилжа болохо байна гэбэл, колониальна гуримай үлэгдэлнүүдые үлөөхэ политика, арадуудай национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха политика бэелүүлдэг НАТО, СЕАТО гэхэ мэтын сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүд Голландиие, Португалиин болон бусад колонизаторнуудые тухиран дэмжэдэг байха юм. Индонези Голланди хоёрой хоорондо дайн байлдаанай эхилээ һаань, Америкын далайн-сэрэгэй хүсэнүүд ябуулга хэжэ орохо гэжэ США-гай долоодохи флодой командалагшын хэһэн мэдүүлгэдэ анхарал хандуулхаар байна.

Баруун Ирианһаа боложо Голландитай хэдэг арсалдаагаа хэлсээ хэжэ гуримшуулхые Индонезиин Республикын правительство олон жэлэй турша соо тэсэмгэйгээр оролдодог байгаа гэжэ мэдээжэ. Индонезиин амгалан ёһоной дурадхалнуудта Голландиин зонхилогшод хододоол арсажа, харата муухай, һүйдхэлтэ аашануудые гаргажа харюусадаг байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа Индонезиин правительствын хуулита тусхай хэмжээнүүдые абахыень баадхангүй байжа шадахагүй гэжэ элитэ.

Баруун Ирианай хүн зондо «бэеэ даанги байдалтай болохо эрхэ» гэдэгые олгохо һанаашалга Голландиин правительство гаргаа. Гэбэшье Баруун Ирианай хүн зоной өөрынгөө хуби заяае 1945 оной августын 17-до, түүхэтэ энэ үдэр Индонезиин бүхы арадтай хамта тодорхойлһониие бүхы хүн зон һайса мэдэнэ. Энэ үдэр Голландиин Ост-Инди гэдэгэй бүхы газарта бэеэ даанги Индонезиин Республика соносхогдоһон юм. Голландиин зонхилон хүтэлбэрилдэг бүлэглэлнүүдэй элдэб арга ааша гаргаашье хадань, Голланди болбол эзэмдэжэ абаһан Индонезиин газар дээрэһээ арилан ошохол баатай болоно.

Баруун Ириан Индонезиин Республикын һалгаашагүй хубинь гэһэн арсашагүй баримтые Советскэ правительство үндэһэн баримта болгодог. Баруун Ирианиие Индонезитэй ямаршье хойшолуулалтагүйгөөр нэгэдүүлхэ, Индонезиин газарай энэ хубидахи Голландиин колониальна эзэрхэлгые усадхаха тухай Индонезиин арадай, тэрэнэй правительствын хуулита эрилтые Советскэ Союз дэмжэдэг байгаа, дэмжэнэшье. Колониальна дарлалтые усадхахын, национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл хэдэг бүхы арадуудта туһалха уялгатайбди гэжэ совет арад тоолоно. Баруун Ирианиие сүлөөлхын түлөө Индонезиин арадай хэдэг үнэн зүб тэмсэлые совет арад гүнзэгыгөөр ойлгодог, тэрээндэнь айхабтар талархалтайгаар хандадаг.

Голландиин бэелүүлдэг политикын түлөө харюусалгатай бүлэглэлнүүд Индонези тушаа хорото хэрэг бэелүүлхэ замда ороод, тэрэнэйнгээ бэелүүлэгдэхэдэ тохёолдохо хойшолонгуудай түлөө ехэ харюусалга бэе дээрээ абана гээшэ. Тиимэһээ иимэ хорото политикын хойшолонгуудай түлөө харюусаха эдэ бүлэглэлнүүдэй анхарал хандуулха шухала гээд Советскэ Союзай правительство тоолоно. Мүнөөнэй сагта нэгэл ошонһоо ехэ түймэр болошохоор үетэй байна. Иигэжэ дэлхэйн ямаршье хубида һаань хамаагүй, энэ мэтээр галаар наадаха гээшэ угаа аюултай болоно. Эб найрамдал тогтоохо хүсэлтэйл бусад гүрэнүүд Баруун Ирианай районда мүнөө тохёолдоһон байдал тушаа ехээр һанаата болоно бшуу. Индонезиин Республикада эсэргүүгээр хэгдэхэ хорото аашануудые эдэ гүрэнүүд миил ажаглан хаража байхагүй гээшэ ааб даа.

Индонезиин арад өөрынгөө үнэн зүб тэмсэлдэ илалта туйлаха гээд Советскэ правительство батаар этигэнэ.

ПРОПАГАНДИСТНАР, АГИТАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

КПСС-эй XXII СЪЕЗД

АРАДУУДАЙ НАЦИОНАЛЬНО-СҮЛӨӨРЭЛГЫН ХҮДЭЛӨӨН ТУХАЙ

Марксизм-ленинизмын һургаалда национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн тухай асуудал онсо һуури эзэлдэг. Ушар юуб гэхэдэ, үни сагһаа хойшо хэдэн зуу миллион арадууд хархис муухай империализмын дарлалта доро, колониальна эзэмдэгшэдэй хорото һабар, богоолшолго доро ямаршье эрхэ сүлөөгүй байһан байгаа бшуу.

Зүгөөр дарлагданги арадуудай заатагүй сүлөөрхэ, империализмын хара һабарһаа заатагүй мултархa байһаниие арад түмэнэй агууехэ багша В. И. Ленин номнон заадаг байгаа.

Мүхэшэгүй мүнхэ энэ һургаалай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһаниие мүнөө үе сагай байдал эли тодоор харуулна. Энээн тухай КПСС-эй шэнэ Программа соо иигэжэ хэлэгдэнхэй:

«Дэлхэй дээрэ мүнөө национально-сүлөөрэлгын революцинууд ехээр дэлгэржэ байна. Империализм олонхи арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалые, эрхэ сүлөөе хаһан даража, тэдэ арадуудые колониальна богоолшолгын хатуу шангa хашалан зоболондо оруулһан байгаа һаань, социализмын бии болоһон ушар дарлагдаһан арадуудай сүлөөрэлгын үе сагай мандан ерэһые гэршэлэн харуулаа. Национально-сүлөөрэлгын революцинуудай һүртэ хүсэн колониальна системые хаман хаяна, империализмын байгуулалтые һулаpуулна».

Илангаяа агууехэ Октябриин социалис революциин илан мандаһанай һүүлээр империализмын колониальна системэ һандаран унажа эхилээ. Октябриин революци халаа дэлхэйн замбуулинай зургаанай нэгэ хуби дээрэ Советүүдэй засаг түрые тогтоогоод, урдань хаанта хархис засагай дарлалта доро байһан арадуудые, хэдэн олон бага яһатаниие сүлөөлһэн байна. Тиигээд үмхирэн һалажа байһан империализм ба тэрэнэй колониальна системэ түрүүшын шангa сохилтодо дайрагдаһан, тэрээнһээ уламжалан саашадаашье һандаран хосоржо байнхай. Октябриин революциин хүсэн түгэс сууряан, тэрэнэй түүхэтэ үльгэр жэшээ колониальна арадуудай революционно хүдэлөөндэ ехээр нүлөөлөө. 1920—1930 онуудта коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд олохон оронуудта бии болоо. Революционно хүдэлөөе толгойлхо хэрэгтэ хүдэлмэришэн анги шиидхэхы үүргэтэй байһанаа мэдэржэ, эмхидхэлэй ба нэгэдэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа захалаа һэн. 1919—21 онуудай үеэр империализмда эсэргүү хүдэлөөн Турцида, Афганистанда, Египедтэ, Англиин колониальна богоолшолго доро байһан Индидэ болоһон байха. 1924 ондо түрүүшын гражданай дайн Хитадта эхилээ һэн. Мүн революционно хүдэлөөн Азиин зүүн урдахи оронуудта (Бирма, Индохитад болон бусад) боложо захалаа.

Колониальна мэдэлдэ байһан оронууд ямаршье промышленностыгүй, тон ядуу экономикотой, гансал хүдөө ажахын түүхэй эд хэрэгсэл үгэдэг гуламта болгогдоһон байгаа. Арад зоной байдал хүшэр хүндэ, үбшэн зоболондо дарагданхай, ядуу тулюур байһан. Жэшээнь, 1920 онһоо 1940 он хүрэтэр эндэхэг арад 18 процент олошороо. Зүгөөр энэл үедэ эдеэ хоол үйлэдбэрилгэ 8 процент бага болоо. Англиин шунахай колонизаторнууд энэ баян оронһоо жэл бүри 150 миллион фунт стерлинг мүнгэ алта абадаг байгаа ха юм. Империалистнууд иимэ олзо абахадаа арад түмэнэй хара хүлһые гаргажа, тэдэниие хайра гамгүйгөөр дарлажа ородог байгаа. Мүн Францин монополистнууд колониин арад зоной баялигые булимтаран эдлэжэ амташанхай. Хаа хаанагүй, илангаяа Африкада хэдэн олон колонитой болоод, тэдэнэй баялигые тоножо абаад байхадаа Францин баяжаһаниинь, ехэ гүрэнүүдэй тоодо ороһониинь мэдээжэ.

Гэбэшье колониальна мүлжэлгэ доро байһан арадууд империализмда эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлэн, тэрэнэй шуһата гэнжэһээ мултаран гарахын түлөө эрид шангаар тэмсэдэг болоо. Илангаяа дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр революционно хүдэлөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, Азиин, Африкын оронуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ шэнэ үе шата нээгдэбэ. Зүүн Европын, Азиин оронуудта арадай демократиин засаг түрын бии болоһоной, илангаяа Хитадай революциин амжалта түгэсөөр бэелүүлэгдэһэнэй һүүлдэ колониальна ёһо гурим улам түргэнөөр унан һандаржа эхилэв. Капитализмын ниитэ кризис бүришье ехээр гүнзэгырэн гурбадахи шатадаа орожо, империализм түйлай шангa зүрилдөөнүүдэй абарга соо хабшагдан, үхэлэйнгөө эрмэг дээрэ ерэнхэй. Иимэ кризисэй нэгэ онсо зүйлынь юуб гэбэл, колониальна ёһо гурим эрьелтэ бусалтагүйгөөр һандаран һалажа захалаа.

Дайнай һүүлээр бэеэ даанхай шэнэ гүрэнүүд дэлхэйн карта дээрэ олоор бии болонхой. Урдань колони байһан газарнуудта бэеэ даанхай шэнэ 40 гаран гүрэн дайнһаа хойшо үнгэрһэн 15 жэл соо бии болоо. Тиигэжэ нэгэ хахад миллиардһаа үлүү хүн зон колониальна богоолшолгын гэнжэһээ мултарба. Энэнь дэлхэй дээрэ ажаһуудаг арад зоной хахадынь шахуу болоно.

Колониальна ёһо гуримай үмхирэн һандаралгые юугээршье тогтоохын аргагүй. Инди, Индонези, Бирма, Камбоджо, Лаос, Цейлон болон бусад оронууд колониализмын дарлалтаһаа сүлөөржэ, экономическа талаараа һулашье һаа, бэеэ даанхай гүрэнүүд болоо.

Урдань колониальна империнүүдэй—Англи, Франци, Бельги, Португали болон бусадай дура зоргоондоо эзэмдэн эзэлжэ байһан газар түбидэ шэнэ гүрэнүүд бодожо, бугэдын хараһаар байтар колониализмын гэнжые хобхо татан хаяна. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй һүртэ сохилто доро, жэшээнь, Францин правительство хара Африкадахи олохон колонинуудай бэеэ даанхай байдалые мэдэрхэ баатай болоо. Иигэжэ Францин колони байһан газарта мүнөө бэеэ даанги 19 гүрэн тогтоогдонхой.

Алжир—Африкадахи Францин колонинуудай эгээл ехэнь юм. Эндэ 10 миллион хүн ажаһуудаг. Элдэб зүйлөөр баян энэ дайдые Францин империалистнууд уяжашье һаа алдахагүй, хара һабартаа бажууһан зандаа үлэхэ гэжэ оролдоно. Тиигэбэшье Франци Алжирые удаан саг соо эзэлжэ шадахаяа болиһхой. Тэрэнэй баатар арад бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй талархал дэмжэлгэдэ хүртэн, шэн габьяатайгаар, хэзээдэшье илахаар тэмсэжэ байна.

Латин Америкэшье һүүлэй үедэ империализмын түшэг тулгууринь байхаяа болинхой. Алдар суута Кубын арадай баатарлиг тэмсэл тэдэндэ үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. 1959 ондо Кубын арад Батистын диктатурые унагаагаад, Америкын Холбоото Штадуудай хободог шунахай монополистнуудай мэдэлһээ гараһан юм. Мүнөө Кубын арад империалистнуудай заналта, һэдэлгэнүүдтэ эрид харюусан, бэеэ даанхай, сүлөөтэ байдалаа шууд хамгаалхаар зоригжонхой.

Кубын арадай вождь, тэдэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэгшэ Фидель Кастро һаяхан иигэжэ хэлээ: «Энэ революци хэзээшье буржуазиин, баян айгинуудай революци байгаагүй, харин мүлжэгдэһэн арадай революци, ажалшадай революци байгаа юм. Латин Америкын арадуудай тэмсэл шиидхэхы шэнжэ шанартай болоно байна. Хэрбээ США-гай империализм, тэрэнэй зарсанар Кубада эсэргүү зэбсэгтэ добтолго элитээр хээд байгаа һаа, өөһэдынгөө хосорон һалалгые түргэдхэхэ».

Хэдэн зуун жэлдэ Португалиин колони байһан Гоа, Даман, Диу гэдэг нютагуудые Индиин арми сүлөөлжэ, эндэхэг арадтайнь нэгэдүүлбэ.

Индонезиин арад гүрэнэйнгөө таһаршагүй хуби болохо Баруун Ирианиие Голландиин колонизаторнуудай һабарһаа сүлөөлэн абаха байһандаа этигэнэ.

Зүгөөр колонинуудые эзэмдэн дарладаг ёһо гурим һандарбашье, үшөөл эсэслэн усадхагдаагүй. Мүнөө 70 миллион шахуу хүн зон колониализмын гэнжэһээ мултараадүй байһаар. Колониальна дарлалтые бүхы талаарнь үгы хэхэ, колони оронууд ба арадуудта бэеэ дааһан байдал олгохо тухай шиидхэбэри Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци Советскэ Союзай үүсхэлээр гаргаһан юм.

Гэбэшье колониализмын мүнөө сагай гол түшэг тулгууринь болоошо Америкын Холбоото Штадууд түрүүтэй империалис гүрэнүүд шэнэ арга метод хэрэглэн, шэнэ маяг түхэлтэйгөөр арадуудые колониальна мүлжэлгэ доро байлгахые оролдоно. Һая сүлөөрһэн оронуудые үшөөл өөһэдынгөө засаг, нюдарга доро барьяд байхые, мүн тэдэнэй бэеэ даанхай байдал болюулхын тула империалистнууд али бүхы арга мэхэ гаргана, колониальна дай үүдхэнэ, элдэб һүйдхэлгэ, экономическа хашалта, хорото ябуулга хэнэ.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Агитаторай гэртэ

Заиграйн Ташаланай наймaн жэлэй һургуулиин олонхи багшанар агитаторнууд юм. Хэрбээ хэшээлэй забһарта багшанарай таһагта ороо һаа, тэдэнэй ном, газетэ, журналнуудые уншажа, тэндэһээ юумэ буулган абажа һуухыень харахат.

Мүнөө СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтын бэлэдхэлэй ябажа байха үедэ агитаторнууд хүдэлмэридөө бүришье харюусалгатайгаар хандадаг болонхой. Агитаторнууд-багшанар Мария Жамбаловна Дамбиева Татьяна Федоровна Толстихина хоёр январь һарада совет һунгуулиин ёһо гурим тухай 3—4 хөөрэлдөө үнгэргэһэн байха.

Эндэхи тосхоной 10—10 бүлэг айл бүхэндэ агитаторай гэр нээгдэнхэй. Үдэшэниинь ажалшад тэндээ сугларжа, агитаторай хөөрөө шагнадаг. Агитаторай олохон гэрнүүд Заиграй, Онохой тосхонуудта олоор бии болгогдонхой.

Н. Кучумов.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Бодото олзо доход
(хүн бүхэндэ хүртэсэнь)

10 жэл соо
2 дахин
20 жэл соо
3,5 дахинһаа
ехээр нэмэхэ

РСФСР-эй совхозуудай министерстводе

Мал шахан таргалуулха тухай

МОСКВА, февралиин 7. (ТАСС). Мал шахан, бэлшээн таргалуулха, мал түлжүүлхэ, шубуудые дэгжээхэ тусхай ажахынуудые России Федерациин совхозуудай министерство эмхидхэжэ эхилээ. Колхозуудһаа, совхозуудһаа, хүн зонһоо гүрэнэй худалдажа абаһан мал тэдэ ажахынуудта таргалуулагдаха байна. Мал абаха, таргалуулха үүргэтэй совпархозуудта мэдэлтэй бүхы совхозууд, пункт, конторонууд, мүн шубуудай олон фабриканууд министерстводэ дамжуулан үгтэхэ. Эдэ ажахынууд эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай үлөөдэһэнүүдээр мал шахаха юм. Шэмэтэ, бүдүүн тэжээл ажахынуудай бэлдэхын түлөө тэдэндэ 8 миллион тухай гектар эдлүүрниин газар үгтэнэ.

Мал шахаха ажахынуудые бии болгоходо малай таргаласа, мяханайнь шанар горьтойгоор һайжарха. Тиигээдшье бүхэли жэлэй туршада мяханай комбинадуудта мал ходол тушаагдажа байха, бэлэдхэл хэдэг хүнүүдэй тоо ехээр үсөөрүүлэгдэхэ болоно.

Совпархозуудай мал шахадаг ажахынууд жэлдээ 120 мянган тонно мяха абадаг байгаа. Харин шэнээр эмхидхэгдэһэн эдэ ажахынууд шахагдадаг малайнгаа шэгнүүр түргөөр нэмээжэ, 880 мянган тонно мяха нэмэжэ абахаар хараална.

ҺУНГАЛТЫН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛ…

Центнер ороһон—2 түхэригтэ

Ажахын тоосоондо ороһон таряан ажалай бригадын дүй дүршэлһөө

Түрэл партиимнай агууехэ Программа дотор газар таряалангаа зүбөөр, эзэн ёһоор ашаглажа, эдеэ хоолой зүйл элбэг ехээр аад, гаргаша багатайгаар абадаг болохо гэһэн харюусалгатай зорилго табигданхай.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажахы бүхэнэй арга боломжые гүйсэдөөр ашаглан хэрэглэхын тула түбхын түрүүн тэндэ ажалай эмхидхэлые һайнаар табиха, мүн эрхим үрэ дүн түйлаад, эдеэ хоолой зүйл элбэгээр абаһан хүниие урмашуулхаар зүб түлөөһэ тогтоохо хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Энэ талаар таряан ажалай бригадануудай хүдэлмэриие шэнэ гуримаар эмхидхэжэ, ажахын тоосоондо оруулха гээшэ ехэ удха шанартай.

Тиимэһээ нёдондо Кяхтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозойхид таряан ажалайнгаа бүхы бригадануудые түрүүшынхеэ ажахын тоосоондо оруулаад, хүдэлжэ байнхай. Энээнһээ урагша колхозой гол баялиг—газар таряалан эзэн бусаар, хайша хэрэгээр ашаглагдадаг байгаа гээшэ. Илангаяа газар шанар муутайгаар элдүүрилэгдэдэг, үтэгжүүлгэшье мүртэй хэгдэдэггүй һэн. Олонхи ушарта таряалангай нэгэ полиие хэдэн ондоо механизаторнууд хахалдаг, элдүүрилдэг, тарюдаг, ургасыень хуряажа абадаг бэлэй. Тиигээд тэдэнэр бултадаа имагтал зөөлэн хахалалга хэһэнэйнгээ түлөө салин хүлһэ абадаг байгаа ха юм. Эгээл тиимэһээ тэдэнэй хэнииншье шанарай түлөө һаналаа табидаггүй байһаниинь элитэ. Мүнөө механизаторнууд газар таряалангайнгаа ёһотойл эзэдынь болоод байхадаа, тэрээнээ һайнаар элдүүрилжэ, ургасыень дээшэлүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдодог болоо. Юуб гэхэдэ тэдэнэр хахалһан газарайнгаа хэмжээгээр бэшэ, харин хуряаһан ургасынгаа жэшээгээр түлөөһэ абаха болоно бшуу.

Энээниие колхозой үншэй механизатор Петр Жарниковай даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхидай жэшээ дээрэһээ харая. Тус бригадада хамта 3180 гектар таряалан, мүн элдэб түхэлэй 7 трактор болон бусад машина техникэ даалгагданхай. Тэндэнь 47 хүн хүдэлнэ. Нёдондо энэ бригада бүхыдөө 2104 гектарта ороһото ургамалнуудые тарижа, хамта 20.226 центнер таряа гэхэ гү, али га бүриһөө 9,6 центнер ургаса хуряаха түсэбтэй байгаа. Тиихэдэ бүхыдөө 174.920 түхэригэй эдеэ хоолой зүйл абаха уялгатай һэн. Тэрээнһээ бригадын гэшүүдтэ хэһэн ажалайнь түлөө 28.660 түхэригэй салин хүлһэн үгтэхэ байһан юм.

Жэлэй дүн гаргаад байхада нүхэр Жарниковай бригадынхид ургаса абаха, олзо доход оруулха түсэб, уялгаяа үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр га бүриһөө дунда зэргээр 13,5 центнер ургаса абажа, бүхыдөө 27486 центнер ороһо таряа хуряагаа. Тиигэжэ гүрэндэ ороһо таряаншье хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ худалдагдаа. Энээнһээ хамта 217 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа гэхэ гү, али 133.370 түхэригэй сэбэр олзо абаһан байна. Урдынхидаа орходоо нэгэ хүн һураггүй ехэ хэмжээнэй продукци абаа, мүн тэрэнэйнь гаргашашье хараа байса бага болоо. Хэрбээ 1960 ондо колхоздо центнер ороһоной өөрын үнэ сэн 5 түхэриг 74 мүнгэтэ болоһон һаа, нёдондо нүхэр Жарниковай бригадада хуряагдаһан центнер таряан 2 түхэриг үлүүтэй болоһон байна. Гадна энэ бригадынхид урзанда бүхы колхозоороо хуряаһан ороһо таряанһаа 7,8 мянган центнерээр ехэ таряа суглуулһан байха юм.

—Ажахын тоосоондо ороод хүдэлхэдөө хүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандажа, шанартайгаар бүтээхын түлөө оролдоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ бригадамнай газараа хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдоосотойгоор элдүүрилжэ утэгжүүлһэн, бүхы хүдэлмэреэ зохид хаһа саг соонь бүтээгээ юм. Мүн машина техникэшье һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаа,—гэжэ бригадир Петр Жарников хэлэнэ.

Энэ бригадын эрхим механизатор М. Гелешев «ДТ-54» тракторaap 1089 гектар зөөлэн хахалалга хээ. Дүршэл ехэтэй комбайнернууд Николай Михайлов, Иннокентий, Иван Жарниковтан тус тустаа даажа абаһан комбайнаараа 360—469 гектар хүрэтэр таряа амяарлан хадаа.

Байгша ондо бригадынхид 1500 гектарта шэнииcэ, 600 га дээрэ кукуруза, 40 гектарта сахарай свёкло, мүн нилээд ехэ газарта горох, тэжээлэй бобы тарижа, һайнаар ургуулха зорилготой. Тиигэжэ гектар бүриһөө шадаал һаа ехэ ургаса, тэжээлэй единицэ абахын түлөө тэмсэхэнь.

Гэхэтэй хамта эндэ ажахын тоосоондо орохо тушаа бүхы хэрэгтэй юумэн хэгдэшөө гэхын аргагүй. Энээниие улам һайжаруулан нарижуулха талаар үшөөл ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Таряалангай гектар бүхэниие тон зүбөөр, бодомжотойгоор ашаглажа, тэндэһээ эдеэ хоолой зүйл гү, али тэжээл элбэгээр абаад, олзо доход ехээр оруулха гээшэ эгээн гол зорилго болоно ха юм.

В. Ванчиков.

ХҮДЭЛМЭР… ХҮДӨӨ БЭШ… МЭДЭЭСЭН…

Үдэртэ 18—20 хурьган

БИЧУРА. Ара-Хэрээ… вай нэрэмжэтэ колхо… үбэлэй хурьгадые олоор… лагша хонишод Д. Н… Доржиев, П. Бурунов г… ранудта удэр бүри 18-… абтана. Бүхыдөө тус ко… хурьгад абтаа.

Логовскиин нэрэмжэ… хид түл абалгые баһал… үнгэргэжэ байнхай. Энд… гад абтаа. Ахалагша хо… пов, И. Захаров гэгшэд… 300—300 гаран хурь… хой. Н.

Ажалдаа магтаалтай

АХА. «Коммунизм» … нишон Мэдэгма Анчиков… дэ хүдэлжэ, дүй дүрш… хүн. Оролдосотой һайн… дэг хадань тэрэниие н… магтадаг болонхой.

Мүнөө үедэ түл абалг… жо, хонишон Анчиков… хурьга абаа. Нарай хур… түлжүүлэгдэнэ. Шэмэ ех… дээрэ байлгагдажа хар… даа, тэдэнэр түргөөр т… Нэгэшье хурьган гарзад… Д.

Хоногто—80 граммаар

КАБАНСК. Долоон ж… хи жэлдэ ехэ уялган… Кабанскын совхозой гу… лениин тугалшад һайн… жа байнад. Үнгэрһэн … рада тугалшад И. Пант… сов, И. Перевознико… пова гэгшэд даадаг туга… дамараар харууһалжа, х… 800 граммаар нэмэгэз… СССР-эй Верховно С… галтада бэлэдхэлэй з… мүрысөөндэ эдэбхитэй… сажа, ехэ амжалта т… готой.

ҮҮСХЭЛЫ… ДЭМЖЭ…

ЗАИГРАЙ. Он… хозой зургаадам… ниин хонишон М… лых гэгшын даа… хид 100 эхэ хони… 100 хурьга абаха… риин 3,2 килогра… хайшалха уялга… һан уялгануудаа… хэрэг дээрэнь … тулада ехэ орол… гана. Мүнөө эн… гаран хурьга а… хоролтодо ору… түлжүүлжэ байн…

— Үдын совх… шон Д-Х. Л… даадаг бригады… хэлые дэмжэнэ… жэлдэ абаһан … нэгэшье толгой … оруулангүйгөөр … хэбди,— гэжэ хо… дүүлнэ. М.

хаар зоригжоод, и… үдэр болотор дол… гаа түсэб, тиихэд… 15-да жэлэйнгээ т… гэхэ гэжэ шиидээ.

Оролдосотой а… дүн һай… вариинга… риие … табан хо… дүүргээ… гын «Т…

ШЭНЭ МАШИНА БҮТЭЭДЭГ БОЛОХО

Манай заводой хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө түсэб жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэдэг. Үнгэрһэн жэл мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэжэ, 200 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилөө.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй богоһые алхан ороходоо шэнэ уялгануудые абаһан байнабди. Тодорхойлхоло байгша ондо түсэбһөө гадуур «К-61» гэжэ 10 автокран, таллуулгын 5 трактор заһабарилха, 100 киловатт хүсэтэй 50 электродвигатель, 20 дизельнэ двигатель—бүхыдөө 300 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха зорилго табигдана.

Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 1,5 процент дээшэлүүлэгдэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процент доошолуулагдаха, тиигэжэ 27 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ уралан нарижуулга болон ухаалан зохёолгын 200 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэр хараалагдаа.

Энэ зун заводоймнай эмхидхэгдэһэнһөө хойшо 40 жэл гүйсэхэнь. Хүдэлмэришэд тус оное ажалай шэнэ амжалтаар угта… нэгэ, дизельнэ … түсэбһөө гадуур з… Виктор Вершинск… лай Ковалевой х… бригаданууд заһаб… рэ үндэр бүтээсэ …

Модошо дархаш… дякин, С. Ганин, … чев, мүн Алексей … Анатолий Разниц… даадаг булад ото… данууд эршэмтэй … шалгардаг.

Энэ жэл заводо… ришэдтэ үшөө нэг… ба. Тэдэнэр шэнэ … лохо «А101-8» э… тельнүүдые бүтээ…

Хабсаргагшад А… А. Торгашин, Т. … Белянина, мүн Г… кын даадаг масте… гай хүдэлмэриш… ехэтэй ажалаара… гөө дунда шалгар…

Заводой х… СССР-эй Верхо… һунгалтын үдэрэй … абаһан уялгаяа … тэйгөөр дүүргэхын … сэнэ. Үдэр ерэхэ … сөөнэй эршэ улам … ажалай түрүүшүү… байна.

Улан-Үдын «Эле… заводо…

Түрэл орон дотороо

ОЛОН ДАБХАР ГЭРНҮҮДТЭЙ КОЛХОЗОЙ ТОСХОНУУД

РИГА. (ТАСС). Краславска районой Калининай, Фрунзын, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд городой түхэлтэй нэгэдэмэл ехэ тосхон байгуулха тухай проектые нэгэдэмэл суглаан дээрээ хаража үзөөд баталаа. Хоёр—гурба—дүрбэн дабхар байрын гэрнүүдһээ гадна, ниитын гушаад гэр байранууд—Культурын байшан, кинотеатр, хүүгэдэй сад, яслинууд, гостиница, автобусно станци, больница, элдэб мастерскойнууд, бани, прачечна бүтээгдэхэ юм. Зарим барилгануудынь энэ жэл эхилхэ. Городой түхэлтэй колхозой иимэ 10 тосхон район соо байгуулагдахаар хараалагдана.

«Латгипросельстрой», «Латгипрозем» гэжэ проект зохёодог институт хүдөө ажахын томо томо центрнүүдые мүнөө үедэ түсэблэжэ байна, тиимэ центрнүүдтэ колхознигууд хуушан газарнуудһаа нүүжэ ошохо юм. Районуудай экономикые 20 жэлэй туршада хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүд проектнүүдтэ хараалагдана.

Олон дабхар гэрнүүдтэй городой түхэлтэй тосхонуудһаа бүридэһэн хүдөө ажахын 500 томо центрнүүд Латвида байгуулагдаха түсэбтэй.

Хэдэн районуудтахи шэнэ тосхонуудай түсэбүүд СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ баталагдаа.

ГАХАЙНУУДЫЕ ШАХАН ТАРГАЛУУЛХА ХҮДЭЛМЭРИ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАНА

КУЙБЫШЕВ. (ТАСС). «Пионер» совхозой гахайшан К. В. Болдырева өөрынгөө нүхэр механик Н. В. Зенинтэй сугтаа нэгэ жэлэй турша соо хамта дээрээ 2.728 центнер хамтын шэгнүүртэй 3.028 гахай шахан таргалуулһан байна. Тэдэ гахайн оньһожоруулагдаһан хоёр байрада хүдэлдэг. Сызраниин комбайн бүтээдэг заводой дэргэдэ малай фермэнүүдые, үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха конструкторска ехэ бюрогой байгуулһан түхеэрэлгэ тэндэ тодхогдонхой.

Тэжээл тараaха, малнуудые уһалха, аргалыень түүхэ ажал энэ байрада бүхыдөө оньһожоруулагдаа.

Энэ жэлдэ областиин колхоз, совхозуудта оньһожоруулагдаһан 75 гахайн байра баригдахань.

ЗАЛУУ ЛЕКТОРЭЙ УНИВЕРСИТЕТ

КЕМЕРОВО. (ТАСС). Залуу лекторэй университет Кузбассай областной центртэ нээгдээд, ажаллажа эхилбэ. Энэ университедые политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй областной правлени, ВЛКСМ-эй обком эмхидхээ. Залуу багшанар, врачнууд, промышленна предприятинууд болон барилгануудай мэргэжэлтэд, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад университедтэ ерэдэг болоо.

Уласхоорондын харилсаануудай факультет мүнөө эндэ нээгдэнхэй. Һуралсалай шэнэ жэлһээ атеизмын, наука, техникын, коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын факультедүүд нээгдэхэ. Ерэхэ намар залуу лекторэй университедэй филиал Новокузнецк, Прокопьевск городуудта нээгдэхэ байна. Ниитын түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн совет университедэй хүдэлмэри ударидана.

СИБИРЬТЭ ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИНУУД ЭМХИДХЭГДЭНЭ

ТЮМЕНЬ. (ТАСС). Областиин хүдөө ажахын-туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэ М. И. Степанова «ёлочко» гэжэ һүү haалгын агрегат область соогоо эгээн түрүүлэн ашаглаһан байна. Энэ һаалишан мүнөө үедэ 130 үнеэ һаадаг болонхой, саашадаа үнеэдэйнгээ тоо 150 хүргэхэ хүсэлтэй юм.

Энэ станцида түрүү дүй дүршэлэй һургуули байгуулагдаа. Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг мастер областиингоо колхоз, совхозуудай һаалишадые өөрынгөө ажалай дүй дүршэлдэ һургана. Энэ жэлдэ область дотор бүхы дээрээ 2 мянга шахуу «ёлочко» гэжэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохоор хараалагдана.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд областиин эрхим гахайшан В. Кобылкинай фермэдэ, Песьяновска совхоздо ажалладаг эрхим шубуушан В. Браунай фермэдэ, мүн бусадшье түрүү ажахынуудта байгуулагдана.

МҮНӨӨНЭЙ МОСКВА. Үдэшэлэн Комсомольско талмай дээрэ. ТАСС-ай фотохроника.

„АГУУ РУСИИН ААЖАМААР ҺУРАГ СУУМНИ ТАРАХАЛ, АЛИ БҮХЫ ХЭЛЭН ДЭЭР АЛДАР НЭРЫМ ДУРДАХАЛ“...

(А. С. Пушкин)

ПУШКИН

Ород хүнэй
Оюун ухаан,
Сэлмэг сэдьхэл,
Сээжын зутаа
Мүнхын ном соо
Мүнгэн үзэгөөр
домогложо,
Алтан үзэгөөр
Алдаршуулһан
Бууращагүй габьяа суута
агуу дуушан!
Буурал түүхын манан сооһоо
Буурай зондо
гараа һарбайн,
Залиршагүй
Залуу нюдөөр
енеэбхилэн дүтэлхэдэжэ,
Шэнхинээтэ
Шэнэ сагай
Шэдитэ номии хүгжэм доро,
Аршаан мэтэ,
Арюун гоё
уран дуугаа
Аялгалнаш.
Эршэ түгэс
Эрэ бэеш
Энэ замбиин
үбсүүн дээрэ
Элшэ гэгээн
наран доро
Гургалдайтай
Гурган-гурган
Жэргэмэлтэй
Жэргэн-жэргэн,
Улаан тугаар
далбан надхаа,
Ууган ороной
ерээдүй руу
Омогтойгоор
тэгүүлхэдэжэ,
Охин дундаа,
охин дундаа
Этигэл, хүсэлөөр
жэгүүртэжэ,
Эдлэн һууха
Энхэ һайхан
Жаран дабхар
Жаргал заяан
Жабхалантаа.
Һаглагар харахан
буржагар үһэеэ
Һалхинай даляар
хиисхэн-хиисхэн,
Хаанта Россин
хабшал сооһоо
Ханхинан гараһан
халуун үгэеэ
Зүрхэнэй сохисоор
хүлгүүлхэдэжэ,
Зүһэ бүриин
арад зондо
Зүлгэ ногоон
хабар юрөөн,
Дунгяаргаша
Дуулим дэлхэйн
Дунгинаса
Дуулажал, дуулажал,
Дуулажал байнаш,
шэдитэ агуу
Пушкин!

ДАШИ ДАМБАЕВ.

Һонирхон уншадагби

Би Пушкинай шэдитэ оюун бэлигтэ илангаяа һүгэдэжэ, поэзиин гайхамшагта эршэ хүсэ, гэгээн жэгүүр дали, жабхаланта орьёлоо аялгые мэдэржэ, нарата сэлмэг дэлхэй дээрэ жаргал эдлэн ажаллажа ябаһандаа үнэншэ хүнэй сэдьхэлһээ уяран урмашадаг гээшэби. Үглөө бүхэндэ ажалдаа яаран цех тээшээ гэшхэлхэдээ, хөөрэн мандажа байһан алтан наранай ирагуу һайхан туяае оюун бэлигтэ агуу Пушкинай хэтын дуунай залиршагүй элшэтэй эжэлүүдгүйхэн сасуулжа, түрэл заводтоо яарагшаб.

А. Оширов,
Социалис Ажалай Герой.

А. С. ПУШКИН

ДУРАСХААЛ

Гараар бэшэ, ураар дурасхаал өөртөө бодхоогооб,
Газардахагүйл тэндэм зоной үер замууд,
Александрийска баганаһаа дээгүүр толгойгоо
Абан омогоор үргэхэб ябууд.
Үгы, үхэн барагдахагүйб,— оюун сэдьхэлни
Үнэһэн тоброг хүүрһээмни үлүү наһалха,—
Алтан дэлхэйн үргэндэ гансаханшье шүлэгшын
Амида үлэтэр суутай байхаб.
Агуу Русиин ааажамаар һураг суумни тарахал,
Али бүхы хэлэн дээр алдар нэрым дурдахал
Мүнөө зэрлиг тунгусшье, славян омог ашашье,
Мүн финнүүд, талын хани хальмагшье.
Хурса уран үгөөр ухаа сэдьхэл һэреэһээрээ,
Хархис үедэ эрхэ сүлөө магтаһаараа,
Зобон унан тэмсэгшэдтэ хайра эриһээрээ
Зондоо хүндэтэй байхаб наһаараа.
Уймар муулаарһаа айнгүй, ямба зэргэ һанангүй,
Уран дуумни, бурханай зарлигаар ябаарай.
Хардалга, магтаалшье ойндоо хадуужа ябангүй,
Хара тэнэгтэй бү арсалдаарай.

ОРОДОЙ АГУУЕХЭ ПОЭТ

...ЭР ОРОДОЙ АГУУЕХЭ ...ександр Сергеевич Пуш... бараһанһаа хойшо 125 ...

...шкин ородой агууехэ на... поэт, ородой шэнэ уран ...үри табигша, ородой ли... ...элэ бэшэг байгуулагша ...

...хаанта хархис засагые, ...архые зэбүүрхэн үзэдэг, ...алые дайран бэшэдэг, ту... ...ойнгоо гээгдэнги бай... ...ууудан шаналдаг, тэрэ ...рүү бодолто хүн байһан ...э Эхэ орондоо энхэргэн ...рэл ород арадайнгаа ал... ...э түрые өөрынгөө айхаб... ...н бэлиг, уран шадаба... ...элхэйн нюдэн дээрэ үр...

...үри найматай байхадаа ...бэшэжэ, шүлэг бадаг ...раһан, хурдан хурса ...ран шуумар хүбүүн бэ... ...лай түрүүшын шүлэг ...бан табатайдань хэблэг... Тиигэжэ эдир Пушкинай ...далбаржэ, уран зохёо... ...зам нээгдэһэн гэбэшье, ...наймадахи наһанайнгаа ... байхадаа наһа бара... ...й. Оройдоол хорёод жэл ...зохёолойнгоо богонихон зам соо Пушкин ородой литературна хэлэ бэшэг, ородой шэнэ уран зохёолые үндэһэлэн байгуулха түүхэтэ ехэ хэрэгые бүтээбэ. «Пушкин болбол ородой эхин ехэ уран поэт мүн» — гэжэ Белинский бэшээ һэн.

Теэд хара дайсадай бузар муухай хардалга гүрдэлгэдэ орожо, зохёол ажалайнгаа түгэс халуун үедэ монархис үзэлтэй француз Дантесэй һомондо дайрагдан унаа һэн.

«...Гэнтэ хүнүүд намда ерэжэ, алуулаа, дүүрээ гэжэ хэлэбэ. Би газаашаа гараад... бэеэ барижа шадангүй, хана тээшэ хаража, гараараа нюураа бүтүүлээд, гашуудалтай, угаа гашуудалтайгаар уйлабаб. Дүүрээ, Пушкин мордоо гэжэ этигэхэ дуранай үшөөл үгы байһаншье һаань, уй гашуудал зүрхыемни отолжо, нюдэнэйм уһан гоожожол-гоожожол байба!» — гэжэ Гончаров бэшэһэн байна. Нангин хуурсагайнь дэргэдэ гурбан хоногой турша соо олоп түмэн хүнүүд ехэ багагүй, үбгэн залуугүй сугларжа, алдарта поэдэйнгээ хүүртэ һүгэдэһэн юм. Иигэжэ бүхы болбосоронги Росси агууехэ уран зохёолшотоёо хахасаа һэн.

Бүгэдэ арадай уур зэбүүрхэлые, уй гашуудалые, хаанай алуурщадай хара хэрэгые тиихэдэ залуухан байһан поэт М. Ю. Лермонтов «Поэдэй үхэл» гэжэ шүлэг соогоо харуулһан байна.

...аһууд, бузараар суурхаһан эсэгэнэрэй,
...ээ һайрхан хүрхылдэһэн үринэр,
...аргалай нааданда гасагдаһан хүнүүдые
...оолшо хүлөөрөө дэбһээшэ бэенэр!
...ууд, хан шэрээе тойроошод, һүрэглэн,
...оо, Гени ба Алдар нэрын алуурщад!
...аахагүйт, хамаг хара шүһааараашье,
...шэ шуһа!» — гэһэн ...угануудые хаанай ба ...рщадай нюур уруу зүр... ...һэн байна. Энээнэйн... Лермонтов Кавказ уруу ...дэн, сүлэгдөө һэн.

...кин гэр бүлэ соогоошье, ...бан дээрээшье, «дээдэ ...ба зоной, нүхэдэйнгөө ...а хаанагүй тэрэ үеын... ...үүдтэй һанал нэгэн, ...й үзэл бодол гаргадаг ...декабристнуудай буһал... ...эхи үе соо тэрэнэй ...түрын удха шанартай ...угануд, сүлөө эрхэ ...агүүд «засаг түрын ...до», сэрэгэй болон ноёд ...бсаһа нэмэрһэн тэдэнэй «һолообуудта», богоолшолоогдоһон арад түмэниие шэрүүн хатуугаар дарлажа байһан «зэрлиг арьяатан баяшуулда» хоро үһөөгөөр, хурса зэбүүрхэлээр дүүрэн байна. Пушкин хадаа декабристнуудай хүдэлөөндэ бэеэрээ сэхэ хабаадаагүй, улас түрын нюуса бүлгэмүүдэй гэшүүн бэшэ байгаашье һаа, үнэн дээрээ тэдэнэй поэтическэ жолоошонь мүн байгаа. Зүгөөр арад зонтойгоо хамта, арад зонойнгоо халуун дэмжэлгэтэйгээр ябуулагдаха хубисхалай хүдэлөөн илаха аргатай юм гэжэ Пушкин мэдэрһэн байба. Энэ үзэлөө агууехэ поэт «Сибирь тээшэ», «Чаадаевта» гэһэн шүлэгүүд соогоо элирхэйлэн гаргаһан байна.

«Сибириин уурхайн гүн соогуур
Сэдьхэлдээ омогтой тэсэгты,
Хосорхогүйл уйтай ажалтнай,
Холын үндэр бодолтнай.
Түмэр гэнжэнүүд таһаржа,
Түрмэ шоронууд бутаржа,
Эрхэ сүлөө баярлан угтахал,
Элһэн аха дүүнэртнай
Элитэ мэсытнай барюулхал» —

...хүдар сүлэгдэһэн декаб... ...йноһоо юрөөһэнинь ...й үмэнэ хүрэтэр ерэ... ...жармнууд Николай I хаанай захиралтаар поэдтэ нюуса харуул табижа, мүрдэлгэ мүшхэлгэ эхилһэн байха юм. Хан ордонойхидой һалихай һамуу ба бй ғутама элдэн-һалдан байдалые элирхэйлэн дайрадаг байһандань тэдэнэр Пушкинда улам шанга хоротойгоор хандадаг болобо. Пушкинай шаналалтайгаар хосорһоной гол шалтагааниинь энэ байгаа.

Ородой агууехэ хубисхалша демократ А. И. Герцен «Россида хубисхалай үзэл бодолнуудай хүгжэлтэ тухай» гэһэн ном соогоо тэрэ үеын байдал тушаа иигэжэ бэшэнэ:

«Императорай мотороор табигдаһан хэмжээнһээ дээшэ толгойгоо үргэхые зүрхэлһэн хүн бүхэндэ аймшагтай хара хуби заяан манай эндэ тохёолдоно; поэт гү, гражданин гү, ухаатан, оюутан гү — бултыень хайра гэжэ мэдэхэгүй үйлэ заяан үхэл руу түлхинэ. Манай литературын түүхэ болбол нэгэ һаа, зоболон хашаланда хэһээгдэгшэдэй данса, үгы һаа—заралгада сүлэгдэгшэдэй тобьёг мүн...

Рылеевые Николай үлгэжэ алаа.

Пушкин гушан найматайдаа дуэль дээрэ алагдаа.

Грибоедов Тегеранда сабшуулаа.

Лермонтов гушатайдаа Кавказда, дуэль дээрэ алагдаа.

Веневитинов хорин хоёртойдоо обществодо алуулаа.

Кольцов гушан гурбатайдаа гэр бүлэнэртөө алуулаа.

Белинский гушан табатайдаа үлэсхэлэн ба үгырэл хооһоролдо нэрбэгдэжэ үхөө.

Полежаев найман жэлэй болзор соо Кавказда солдадай албанда баалагдаһанай һүүлээр сэрэгэй госпитальдо үхөө.

Баратынский арбан хоёр жэлэй сүлэлгэдэ ябажа үхөө.

Бестужев Сибирьтэ заралгын хүдэлмэри хэһэнэйнгээ һүүлээр бүри залуудаа Кавказда үхөө.

Пушкин өөрөө тэрэ үедэ: «Россида оюун бэлигтэй хүн болоожо түрэхэнь ямар аймшагтай юумэ гээшэб» — гэжэ нэгэтэ хэлэһэн юм. Гэбэшье эрхэ сүлөөгэй түлөө, эрдэм гэгээрэлэй түлөө зохёолой ажал эрхилнэб гэжэ ойлгожо ябаа.

«Хурса уран үгөөр ухаа сэдьхэл һэреэһээрээ,
Хархис үедэ эрхэ сүлөө магтаһаараа,
Зобон унан тэмсэгшэдтэ хайра эриһээрээ,
Зондоо хүндэтэй байхаб наһаараа» —

гэжэ Пушкин дэмы бэшээ бэшэ.

Ородой агууехэ поэт болбол зохёолнуудни заха хизааргүй үргэн уужам Русиин бүхы арадуудай соёлой баялиг болоожо, дура сэдьхэлыень татаха саг ерэхэ гээд гүн ехээр этигэдэг байгаа.

Агууехэ Октябриин аша габьяагаар, Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, ород арадай халуун туһаламжаар соёл болбосоролой мүнхэ зулые бадартаһан Советскэ Союзай бүхы арадууд, тэдэнэй дунда манай бурят арад, ородой агууехэ алдарта поэт Пушкиниие үнэхөөр дурлан абажа, нэрэ солыень дурдан юрөөн байдаг. Тиигэжэ зохёолнуудынь СССР-эй арадуудай наяад хэлэн дээрэ оршуулагданхай.

Бурят хэлэн дээрэ: «Загаһашан ба загаһан тухай үльгэр», «Поп ба тэрэнэй хүдэлмэришэн Балда тухай үльгэр», «Салтан хаан тухай үльгэр», «Полтава», «Дээрмэшэн аха дүүнэр» гэжэ поэмэнүүд болон хэдэн олон шүлэгүүдынь, «Капитанай басаган», «Дубровский», «Белкинэй повестьнүүд», «Борис Годунов», «Моцарт ба Сальери» гэдэг томо зохёолнуудынь оршуулагдаа. Мүнөө үедэ «Евгений Онегин» гэдэг мүнхэ романиинь оршуулагдажа байха юм. Гадна Пушкинай сюжедээр зохёогдоһон «Евгений Онегин», «Елбэрэй хатан» гэжэ оперонууд, «Бахчисарайн фонтан» гэжэ балет Бурядай оперно театрын ендэр дээрэ табигдажа байдаг.

Россин оюун сэдьхэлэй уран хүсэнүүдые тон дүүрэнээр бэедээ харуулһан, совет арадай гайхамшагта үндэр омогорхол болоһон Александр Сергеевич Пушкин манай олон национальна социалис Эхэ орон дотор өөрынгөө үндэр дурасхаалые мүнхөөр баталаа.

Коммунизмые үргэн дэлгэрээр байгуулжа ороһон манай орон дотор соёл болбосорол үзэгдөөгүйгөөр һалбаран хүгжэжэ, уран зохёолой өөрынгөө хүмүүжүүлхы удхашанарые хэзээ хэзээнэйхиһээ үндэрөөр гүйсэдхэжэ байхада агууехэ Пушкинай алтан мүнхэ зохёолнууд арадай сээжэ зүрхэндэ баяр асарна. Зуугаад һайса гаран жэлэй тэрэ холын харанхы үеһөө гэрэлтэ һайхан ерээдүй сагта, согтой соёлтой ерээдүй үетэндэ хандажа, Пушкинай бэшэһэн шүлэгүүд айхабтар хурса:

«Танигдаагүй залуу үетэн,
Танда амар мэндэ!
Түрэлхидыемни залган гараха
Түгэс хожомойш наһые,
Тэдэнэй буурал толгойе
Тэнэг ябуулнуудһаа халхалхыеш
Би үзэжэ шадахагүйб.
Харин баясхаланта дууетнай
Хайрата ашанарни дуулаһай...»

«Танигдаагүй залуу үетэн» — совет үеын жабхаланта үетэн — ородой агууехэ поэдэй дууе мянган аялгаар залгамжалан дуулажа, замайнгаа хани болгонхой.

«Гэгээн наран, гэрэл саса!
Үүрэй толоной гыхэ туяанда
Өөхэн дэнгүүд залиран мүхэдэг,
Сэдьхэл эрдэмэй мүнхэ наранда
Сэсэрхүү тэнэгүүд һарган үхэдэг.
Мунхаг харанхы һалан ошоһой,
Мүнхэ наран мандаха болтогой!»

Александр Сергеевич Пушкинай эдэ юрөөлнүүд болбол дэлхэйн хархисуудай мунхаг харанхые һүноөн диилэхэ байһан коммунизмын мүнхэ наранай мүхэшэгүй гэрэлые, болбосоронгы хүн түрэлтэнэй эрдэм ухаан ба коммунизмын эсэсэй илалтын бата найдамтай байһаниие үшөө дахин харуулна.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

...ШЭНЭ ...УЛГАНУУДҺАА

А. С. ПУШКИН.

ПУЩИНДА

...аргагүй дүтөөр
...эрхим нүхэрни!
...ээр хушагдаһан
...гэр хударни
...хонхыншни
...эн абяагаар
...р уяржа,
...а хуби заяагаа.
...удалжа ябаха
...мэг наран
...балар хаһадамни
...р яларан,
...сэдьхэлыешни
...элшэ туяагаараа,
...зальбаран
...а уран аялгаараа.
...ЖИЛОВ оршуулба.

АБАРАЛША

А. С. ПУШКИН

Ухаан бодолой түгшүүридэ хатан,
Уһагүй губида ябахадамни,
Зургаан даляараа зурас татан,
Бурханай элшэн бууба урдамни:
Нүгэлгүй сэбэрхэн хургадаараа
Нюдыем тэрэ хүнгэноор дайраа.
Бүргэд шубуунай гэнтэ һэриһэндли,
Бүтүү аад, нээгдэбэ һорьмоһодни.
Шэхыем тэрэ дайража үзэлэйл,—
Шэнхинэн шэхэмни зэдэлшэлэйл:
Далайн оёорой жараахайн тамархань,
Далита һүнэһэнэй дээгүүр нниидэхэ,
Һогообор набшиин шэшэрэн задархань
Һонороор намда соносоо тиихэдэ.
Хооһон, мэхэшэ хэлыем тэрэ
Ходорю татан абажа хаялай.
Ангалзаһаар байтарам үтэр
Ама руум багтаан шэнээр табилай —
Гүнзэгы үгэтэй болохым тула
Гүрбэл могойн сэсэн хэлэ.
Сээжыем жадаараа хаха буулгабал,
Сэрбэлзэмэ зүрхым ходолжо,
Ута шэнги сээжым задалжа,
Улаан дүлэтэ сусал һуулгабал,
Үхэһэн юумэдэл хэбтэһэн намда
Үндэр эзэмни иигэжэ хандаа:
— Шадал дүүрэнээр бодыш, абаралша
Шахаата зарлигаар сэдьхэлээ
доһолыш,
Газар уһые тойрон гаража,
Галта үгөөрөө зониие хүтэлыш!

Н. ДАМДИНОВ оршуулба.

ХОНИШОН МИНИИ ҮГЭ

Би шүлэгтэ ехэ дуратайб. Хара багаһаамни хойшо манайда байдаг номууд соо Александр Сергеевич Пушкинай шэлэгдэмэл шүлэгүүд эхэнхи һуури эзэлдэг юм.

Эдэ шүлэгүүдые би уйдахадаа, баярлахадаа гартаа абадагби. Илангаяа зунай һайхан үдэрнүүдтэ үргэн хонгор талададаа хонидоо адуулжа ябахадаа, үбэлэй һүниин утада түрэхэ хонидоо газаа эрьехынгээ забһарта минии сэдьхэлэй байдалые тааһан эдэ шүлэгүүдһээ ондоо һайн нүхэр намда олдодоггүй юм.

Пушкинай «Чаадаевта» гэжэ шүлэг соо иимэ галта мүрнүүд бии:

Илдам дүүхэйдэ дурлаһан
хүбүүнэй
Инагаа хүлеэжэ
ядаһан мэтээр,
Үргэн ехэ нангин сүлөөтэй
Үе сагые хүлеэнэлди ехээр.
Сүлөөе зүгнэн байһан хадаа,
Зүрхэнэйнгөө сохилон
байһан сагта
Энхэ хүсэлэйнгөө арюун
шунал
Эсэгэ орондоо зорюулая!

Роза Намжилова,
Чесаныи совхозой 5-дахи отделениин ахалагша хонишон.

КПСС-эй XXII СЪЕЗД АРАДУУДАЙ НАЦИОНАЛЬНО-СҮЛӨӨРЭЛГЫН ХҮДЭЛӨӨН ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

Шунахай аашаяа далдалаад, «туһаламжа» үзүүлхэ гэһэн хэбэртэйгээр тэдэ оронуудтахи зонхилхы байдалаа үргэдхэхэ, нютагай национальна буржуазие бэе тээшээ татаха гэһэн һэдэлгэ империалистнууд гаргана. Тэдэнэр национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ һаад ушаруулха, хохидол үзүүлхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө Конгодохи байдал улам шахардуу, хүшэр хүндэ болоод байна. Энэ залуу гүрэнэй бии болоожо эхилһэн сагһаа хойшо империалистнууд шүдэ амаа хабиржа, элдэб харата һүйдхэлгэнүүдые хэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэр Конгын национальна герой Патрис Лумумбые алаһан юм. Мүнөө тэрэнэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ Антуан Гизенгые түрмэдэ хаагаад байна.

Хэды болотор империалистнууд иигэжэ Конгын арадые богоолшолон дарлажа, түрүү хүнүүдэйнь шуһые адхаруулха, зоргоороо аашалжа байха юм?—гэжэ бүхы түрүү хүн түрэлтэн зэбүүрхэн асууна. «Антуан Гизенгые дары сүлөөлэгты!» гэһэн митинг, суглаанууд хаа хаанагүй болоно.

Хорото муухай һэдэлгэнүүдые империалистнуудай гаргабашье, Конгын арад илахаараал илаха, сүлөөтэ байдалаа олохо гэжэ батаар этигэнэбди.

Мүн Алжир, Ангола болон Африкын бусад оронуудта сүлөөрэлгын хүдэлөөн шэнэ хүсэтэйгөөр орьёлон дэлгэрнэ. Латиин Америкын оронуудташье эдэбхитэй тэмсэл дэлгэржэ байна. Колонизаторнуудһаа бүхы дэлхэй эсэслэн сэбэрлэгдэжэ, империализмын колонито ёһо гуримай үндэһөөрөө үгы болохо сагынь ойртоо.

«Политическэ бэеэ даанхай байдал туйлахадаа национально-сүлөөрэлгын революци дүүрэшэдэггүй юм» гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнэ.

Политическэ бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхын тула социальна, экономическа болон национальна талаараа хүгжэн бадаралгын зорилгонуудые шууд бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ революциие эсэстэнь хүргэхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэн анги шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ. Хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой холбоо барисаан үргэн ехэ национальна фронтын гол шухала түшэг тулгууринь болоно.

Национальна буржуази уг изагууратаа хоёр янзын шэнжэ түхэлтэй байдаг. Урдань колониальна, бэеэ даагаагүй байһан оронуудай буржуази империализмда эсэргүү, феодализмда эсэргүү революциин гол зорилгонуудые бэелүүлэлсэхэ гэһэн бодолтой байдаг. Ушар имэһээ национальна хүгжэлтын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ нүлөөтэй байна.

Нүгөө талаһаань хараад үзэбэл, ажалшадай ба баян ангинуудай хоорондохи зүрилдөөнүүдэй шанга болохо тудам национальна буржуази империализмтай эбсэхэ, өөрынгөө хара хубиие аршалха гэһэн һэдэлгэеэ хурсадхадаг.

Колониализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадууд ямар замаар ябахаб—капиталис гү, али капиталис бэшэ гү—тэдэнэй өөһэдынь шиидхэхэ хэрэг мүн. Капитализм хадаа арад зоной зобохо зүдэрхэ зам гээшэ. Энээниие Африкын, Азиин, Латиин Америкын арадууд өөһэдынгөө хүшэр хүндэ байдал дээрэһээ мэдэнэ. Колонизаторнуудай эзэмдэн богоолшолжо байһанай эсэстэ Африкын арад зон жэлһээ жэлдэ үсөөржэ байнхай. Бельгиин колонизаторнуудай эзэмдэһэн түрүүшын 30 жэлэй туршада Конгын арад зон хоёр дахин үсөөн болоһон юм. 60 жэл соо Франциин дарлалта доро байһан Мадагаскарай арадай хахадынь шахуу хосороо. Чад гэжэ колониин арад зон 5 дахин үсөөрһэн байна. Капитализм хадаа үнэхөөрөөл арад түмэнэй үхэл зоболонгой зам гэжэ мүнөөнэй байдал элитээр харуулна.

Харин тиихэдэ социализм гээшэ арадуудай эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта байдалай гэгээн гэрэлтэ зам мүн. Энээниие дэлхэйн социалис байгуулалтын һайн һайхан жэшээ гэршэлнэ. Хэдэн зуун жэл соо хэгдээгүй, хэгдэжэ шадагдахашьегүй юумые социализм нэгэл үетэнэй наһан соо бүтээжэ, гээгдэнги орониие индустриальна, хүгжэнги хүдөө ажахытай, һалбаран байгаа соёл культуратай орон болгоно.

Дэлхэйн социалис байгуулалта олониитын хүгжэлтэдэ улам ехээр нүлөөлэн, капиталис дэлхэйн ажалшадай ухаан бодолые революционно мэдэрэлээр нэбтэрүүлэн, империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ гайхамшаг үльгэр жэшээнь болон арад ниитые зоригжуулна. Национальна бэеэ даанхай байдалтай болоожо байһан, мүн колониальна ёһо гуримые сүм усадхахын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудта али болохоор туһалха хэрэгые манай Советскэ Союзай Коммунистическэ парти өөрынгөө интернациональна нангин уялга гэжэ тоолоно.

Аюул ехэтэ сэрэг дайнда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ сүлөөрһэн арадуудай, социалис гүрэнүүдтэхи арадуудай хүсэлэлгэ оролдолгые нэгэдүүлэн жагсааха гээшэ эб найрамдал хамгаалан сахиха хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Хүн түрэлтэнэй гурбанай хоёр хубиин хүсэл зоригые, хүсэ шадалые нэгэдүүлэн, бата түгэлдэр фронт болгобол—империалистнуудай бузар муухай ашаа һэдэлгэнүүдые хэзээ бүхэндэ бута һурэн унахань лабтай.

Ц. ДАМБИЕВ.

«Колонизаторнуудай хорото муухай шэнэ аашые зайсуулха. Гизенгын ами наһые абарая!» гэһэн эрилтэ бүхы дэлхэйн олониитэ хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнгэрэгшэ жэл Стэнливильдэ болоһон митинг дээрэ Антуан Гизенга (баруун гарһаа) нүхэдтэеэ байһаниинь.

ТАСС-эй фотохронико.

А. С. ПУШКИНАЙ НАҺА БАРАҺААР 125 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

«Борис Годунов» гэжэ гайхамшагта зүжэгые Бурядай оперо, баледэй театр һаяхан табиһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус оперо доторһоо сценэ харуулагдана.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ОМОГОРХОЛНАЙ

Ородой агууехэ поэт А. С. Пушкинай зохёолнуудаар хүгжэм бэшэгдэжэ, бүхы дэлхэйн томо томо театрнуудай ендэр дээрэһээ зэдэлжэ байһаар үнинэй.

Бурядай оперо, баледэй театршье гайхамшагта поэдэй үгэ дээрэ найруулагдаһан оперо, баледүүдые, олохон романснуудые табиһан, дуулуулһан байна. Жэшээнь, «Елбэрэй хатан» (хүгжэмынь Чайковскиин), «Борис Годунов» (Мусоргскиин), «Евгений Онегин» (Чайковскиин), «Алеко» (Рахманиновай) оперонуудые, «Бахчисарайн фонтан» (Асафьевай) гэжэ балет болон бусад зүжэгүүдые харуулһан гээшэбди. Гайхамшагта драма, поэмэнүүдэй удха дууряан бэшэһэн хүгжэмэй эдэ дээжэ зохёолнууд хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхые хододоо доһолгон байдаг.

Гадна А. С. Пушкинай шүлэг дээрэ зохёогдоһон романснуудые дуушаднай дуулажа, шагнагшадай зүгһөө халуун һайшаалда хүртэдэг.

Сэхыень хэлэхэдэ, А. С. Пушкинай мүнхэ зохёолнууд дээрэ бэшэгдэһэн хүгжэмөөр хизааргүй омогорходогбди, улад зомнайшье энээниие мнай соносоходоо угаа ехээр баясадаг.

С. Очиров,
Бурядай оперо, баледэй театрын директорэй орлогшо.

Ород арадай агууехэ гени

Республикын А. М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэ ородой агууехэ поэт А. С. Пушкинай нүгшэһэнһөө хойшо 125 жэлэй ойдо зорюулһан бэлэдхэл эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ябуулба. Пушкинай ажал-ябуулга тухай дэлгэрэнгы выставкэ эмхидхэгдэжэ, олоной үзэмжэдэ табигдаба. Уншагшадтай эдэ үдэрнүүдтэ ямар һонирхолто хөөрэлдөөнүүдэй үнгэргэгдэхэ байһые тоолоё: «Агуу поэдэй лирикэ, прозо ба драматургическа зохёолнууд», «Пушкин —хүгжэм зохёолгодо», «Пушкин ба мүнөө саг». Хүгжэм зохёолгодо Пушкинай ямар үүргэ дүүргэһэн тухай хөөрэлдөөнүүдые ПВЗ-гэй 5-дахи участогай клубта аялга хүгжэмэй гүйсэдхэлгэ доро ахалагша библиограф нүхэр Мохосоева эдэбхитэйгээр эмхидхэа.

Республикын библиотекэ Серовой нэрэмжэтэ Культурын байшантай хамта «Ород арадай агууехэ гени» гэһэн вечер февралиин 10, 11-дэ үнгэргэхөөр хараална.

Эдэ үдэрнүүдтэ уншагшад А. С. Пушкинай зохёолнуудые библиотекэһээ олоор абажа байнхай.

В. И. Лоханина,
республикын А. М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын директор.

Үнэр баян эхэнүүд шагнагдаба

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр үргэн Бурят ороноймнай үнэр баян эхэнэрнүүдые «Эхын алдар» гэһэн орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө һаяхан шагнаба.

Бурядай АССР-эй хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахын хүдэлмэрилэгшэ Дулмажап Дондуковна Бальчинова юһэн үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа.

Найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн гурбан эхэ «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Баргажанай Бархан нютагай гэрэй эзэн эхэнэр Цырма Иннокентьевна Доржиева, мүн тус аймагай Ехэ Үүрэг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Евгения Кирилловна Кирпичева, Улан-Удын Советскэ районой Гурульба тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Вера Никитична Гладина гэгшэд бии.

Долоон үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн найман эхэ «Эхын алдар» гэһэн гурбадахи шатын орденоор, зургаан үхибүүтэй болоһон 10 эхэ «Эхын медаль» гэжэ нэгэдэхи, табан үхибүүтэй 31 эхэ «Эхын медаль» гэһэн хоёрдохи шатын медаляар шагнагдаһан байна.

АМЖАЛТАТАЙ

Ждановай нэрэмжэтэ колхоз январь һарада 424 центнер мяха, 310 центнер һү гүрэндэ тушаагаа. Энээниие амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хоёрдохи бригадын мал адуулагша Б. Тугутов, Бичурын аймагай ажалшадай Соведэй депутат, һаалишан нүхэр Цыпилма Шодоева, Цыпилма Цыдыпова гэгшэд һайн ульгэр жэшээ харуулба.

Н. Куртошин.

Улан-Удэ хэлнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

18.00—«Һургуулиин үдэрнүүд» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.20 — «Лагерьһаа ерэһэн бэшэг» гэжэ телеочерк. 18.50—«Посланец народа» гэһэн дамжуулга. 19.00—«До востребования» гэһэн телефильм. 19.20—«Бразилиин хүгжэм» гэжэ концерт-фильм. 20.40—«А. С. Пушкинай наһа бараһаар 125 жэлэй ойдо» гэһэн дамжуулга. 20.00—Февралиин 11-дэ дамжуулагдаха программа.

Саг агаар

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта бага зэргэ саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 26—28, үдэртөө 15—18 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Февралиин 11—12-ой үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 30—35, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Хилын саанаһаа

Шэнэ үе сагай һүлдэ тэмдэг

КАИР, февралиин 8. (ТАСС). Советскэ космонавт Ю. А. Гагарин һаяхан ОАР-та аяншалжа, «угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтагдаһан байгаа». Энэ аяншалга угаа ехэ удхашанартай гэжэ Каирай «Сабах эль-Хейр» гэжэ недели бүридэ гарадаг хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

«Гагаринай нэрые манай орондо, мүн бүхы дэлхэйн оронуудта мүнөө ехэ дуратайгаар, баяртайгаар нэрлэдэг. Тон жиирэй хүн аад лэ, тэрэ замбуулинай дайдын, юртэмсэ соохи аяар холын одо мүшэнүүдэй нюусые мэдэжэ абаха гэжэ эрмэлзэдэг хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын түүхэдэхи шэнэ үе сагай һүлдэ тэмдэг болоо.

Гагарин Кипртэ аяншалха болобо

НИКОЗИ, февралиин 8. (ТАСС). Кипрын республикада аяншалха тухай уряалые дэлхэй дээрэхи түрүүшын лётчик-космонавт Юрий Гагарин зүбшөөгөө гээд «Кипр—СССР» гэжэ бүлгэм мэдээсэбэ.

Ю. А. Гагаринай аяншалха болоһон тухай мэдээсэл бүхы арал дээрэ угаа түргэнөөр тараа. Бүхы кипрынхид Гагаринай нэрые дурдан дурдан байжа, тэрэнэй ерэхые угаа ехээр хүлеэжэ байна. Кипрын арад мүнөө имагтал Гагарин тухай һанажа бодожо байдаг болоо. Замбуулинай дайдын баатар ёһотойл эрхим һайнаар угтагдаха гэжэ «Харавги» газетэ бэшэнэ.

Гизенга ондоо газарта абаашагдажа хаагдаба

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, февралиин 8. (ТАСС). Антуан Гизенга Моандаһаа Конго мүрэнэй адагта байдаг Болабемба гэжэ бишыхан арал дээрэ абаашагдаа гээд Конгын сенадай гэшүүн, Конгын национальна хүдэлөөн гэжэ партиин генеральна секретарь Антуан Кивева журналистнуудта мэдээсээ.

Гизенга тухай асуудалые шэнээр хаража үзэхэ эрилтэтэйгээр сенадай бюродо 15 сенаторай зүгһөө хандааб гээд Кивева мэдүүлһэн байна. Республикын үндэһэн хуулиин ёһоор хараалагдаһан гурим сахигдангүйгөөр премьер-министрын орлогшын тушаалһаа Гизенга гаргагдаһан байгаа гээд Кивева онсолон тэмдэглээ.

Президент Кеннеди пресс-конференци х[...]

ВАШИНГТОН, февралиин 8. (ТАСС). Үсэгэлдэр февралиин 7-до болоһон ээлжээтэ пресс-конференци дээрэ США-гэй президент Кеннеди иигэжэ мэдүүлээ. Агаарта атомна зэбсэг туршаха хүдэлмэридэ Холбоото Штадууд эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ байна. Хэрбээ Холбоото Штадуудай сэрэгэй хүсэ шадалые ехэ байлгахын тулада шухала гэжэ шиидхэгдээд байгаа һаань, иимэ туршалга хэхэ тухай захиралта үгэхэһөө би тунхарихагүйб.

Ойрын һаранuудта агаарта атомна тэһэлэлгэ хэхэ шухала байһан тухай шиидхэбэри США-гэй правительство абаха юм гээд Кеннеди мүн лэ мэдүүлээ. Иимэ туршалгые Холбоото Штадуудай [...] байһан тухай х[...] һаа, Англиин [...] арал дээрэ турш[...] гү гэһэн коррес[...] асуудалнуудта п[...] жэ харюусаа. Тэ[...] на хэгдэхэ байһа[...] 24—48 часай [...] хэблэлдэ мэдээж[...]

НАТО-гэй ген[...] ретарь Стиккер [...] шингтондо ерээд [...] гаа. НАТО-е ато[...] тусгаар «гүрэн» [...] рилгоор баруун [...] хёожо байһан [...] лүүлгэ энэ аян[...] хэр урагшатайга[...] гээшэб гээд По[...] буна люду» газе[...] тондохи корресп[...] нярек Кеннедиһэ[...]

Энэ асуудалда [...] һөө арсаха зуур[...] дал НАТО-гэй с[...] хэлсэгдэжэ байн[...] зидент Кеннеди [...] байна.

Президентын [...] ренциин түгэсхэл [...] гэй дотоодын а[...] зорюулагдаһан б[...]

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессидэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. ТАСС-эй тусхай корреспондент Н. Туркатенко мэдээсэнэ:

Уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулха ябадалда Кубын хэһэн буруушаалтые Политическэ комитедтэ зүбшэн хэлсэжэ байнхай. США-гэй хархис этэгээдүүдэй Кубада эсэргүүгээр бэелүүлхэеэ байһан шэнэ түсэбүүдһээ шалтагаалжа, иимэ буруушаалта Куба оруулһан байха юм. Кубада шэнэ добтолго хэгдэхэ аюул тохёолдоод байна гэжэ ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессидэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин мэдүүлбэ. Холбоото Штадууд нёдондо Кубын Республикада эсэргүү зэбсэгтэ добтолго эхилһэн байна. Иигэжэ уласхоорондын хуули гуримые, ООН-эй ёһо заншалые эбдэһэн байна бшуу гэжэ В. А. Зорин тэмдэглэбэ.

Кубада эсэргүүгээр хэгдэһэн тэрэ зэбсэгтэ добтолгонь эшэгүүритэ муухайгаар буруутаа һэн. Америкын хархис этэгээдүүдэй мүнгэ зөөри дээрэ һургагдаһан, бэлдэгдэһэн, хубсалуулагдаһан, зэбсэгжүүлэгдэһэн хүлһэншэдэй добтолгодо эб найрамдалда дуратай Кубын арад шанга сохилто үгэһэн юм. Кубын армиин, милициин, хүдэлмэришэдэй, тариашадай тэрэ баатарлиг тэмсэлээрнь омогорхомоор.

Харин тиихэдэ Генеральна Ассамблей хадаа нёдондо зүбшэн хэлсэһэн асуудалаа мүнөө дахин хаража үзэхэ баатай болобо. США-гэй правительство Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ оролсоһоор лэ байна. Энээнһээ шалтагаалан, уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулагдаба.

Мүнөө үедэ США-гэй правительство Кубын арадта эсэргүү шэнэ добтолгодо бэлдэжэ дүүргүүтэй байна. Пропагандын талаар Кубада эсэргүү худал хуурмаг гэмнэлгэ тэндэ зохёогдоһон байха юм. Иигэжэ шэнэ добтолгодо бэлэдхэл хэгдэнэ.

Экономическа талаарнь США болбол Кубатай хэгдэдэг худалдаа наймаагаа дууһан болюулаа.

Политическэ талаарншье мүн лэ элдэб хэмжээнүүд абтаба. Америкын гүрэнүүдэй организациин (ОАГ) аппарадые хэрэглэжэ, һүүлэй үдэрнүүдэй туршада добтолхо газараа, Кубые гансаардуулхын түлөө бэелүүлжэ шадаха хэмжээнүүдээ США абаһан байна. Пунта-дель-Эстедэ үнгэргэгдэһэн конференцидэ Кубые ОАГ-һаа гаргаха гэжэ США-гэй түлөөлэгшэд оролдоһон юм. Тиигэжэ Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ саашадаа оролсохо зорилто табиһан байна бшуу. Иигэжэ Кубада эсэргүү сэрэгэй шэнэ добтолго бэлдэхэ түсэб бэелүүлхэ һэдэлгэтэй байна. Мүн сэрэгэй талааршье Кубада добтолон орохо хүсэнүүдые США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дэргэдэ сэхэ бэлдэнэ. Гадна Гватемалын, Никарагуагай, Панамын газар дээрэ иимэ сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай.

Бүхы аргануудые хэрэглэжэ, Кубадахи демократическа гуримые һалгаха зорилго США-гэй правительство табина. Энэ түсэбынь бүгэдэндэ мэдээжэ болоо.

Гэхэтэй хамта, Куба тушаа уласхоорондын дээрмэдэлгэ хэхэ ябадалые гуримшуулхын түлөө США-гэй бэелүүлдэг политика угаа ехэ хойшолонгуудтай. Энэ хорото үгэсэлгэ бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда ехэ аюул тохёолдуулна.

Куба гансаарданги бэшэ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги байдалтай болохын, социальна хүгжэлтын түлөө Кубын арадай хэдэг үнэн зүб тэмсэлые эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд дэмжэдэг. Кубын бэрхэшээлтэй байдалда ороод байгаа һаань, эдэ бүхы арадууд Кубын арадта бүхы зохихо туһаламжа үзүүлхэ байна. Советскэ правительство хадаа энээн тушаа өөрынгөө баримталдаг хараа шугамуудые тодорхойлжо үгөө һааб даа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастрода энэ оной февралиин 3-да бэшэг эльгээхэдээ хараа шугам тухайдаа баталан тодорхойлоо һэн. Иигэжэ Советскэ правительство Кубын революциин хэрэгые сэхэ шууд дэмжэнэ гэжэ нүхэр Зорин үргэлжэлүүлбэ. Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй оролсолгые болюулха эрилтэтэй резолюциин проектые Румыни, Чехословаки оруулһан юм. Тэрэ проектыень Карибска далай шадар тохёолдохоёо байһан харата муухай аюулые сараха хүсэлтэй хүнүүд дэмжэхэ болоно гээд В. А. Зорин уряалаа.

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 8. (ТАСС). Политическэ комитедэй үсэгэлдэрэй заседанида СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зоринһоо гадна, Кубын делегат Гарсиа-Инчаустеги, Гватемалын, США-гэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Гватемалын түлөөлэгшэ өөрынгөө Хойто Америкын «нүхэдэй» хэлэһэн баримтануудые дабтаашье һаа, Кубада эсэргүү добтолгын эшэгүүритэ муухайгаар буруутаһанай түлөө Гватемалын правительство харюусалгатай гэжэ мэдэрээ бшуу. Иигэжэ Кубын делегат тэмдэглэбэ. Эрхэ сүлөөгэй түлөө арадуудай хэдэг тэмсэлые хэншье зогсоожо шадахагүй гээд Кубын делегат һануулба. Америкын делегаци бусад оронуудай, тэрэ тоодо Латиин Америкын оронуудай делегацинуудта бүдүүлигээр сэхэ баадхалга хэдэг. Энээниень хараада абаха хэрэгтэй гээд В. А. Зорин һанамжалба. Иигэжэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ буруутуулха, бусад оронуудай делегацинуудай Кубада эсэргүүгээр тэмсэхые США-гэй делегаци баадхаха һэдэлгэтэй. Иигэжэ Чехословакиин, Румыниин оруулһан резолюциин проектые буруушааха зорилготой бшуу.

Кубын баримталдаг хараа шугам ООН-эй Уставтай тааралдадаг. Тиимэ хадань США эзэрхэг түримхэй ааша гаргахалаа энэ Уставые, уласхоорондын хуули ёһоной эрилтэнүүдые эбдэнэ гээшэ. США-гэй Кубада эсэргүүгээр эзэрхэг түримхэй добтолго хэхэеэ байхадань Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци Кубада шухала туһаламжа үзүүлхэ байха гээд найдаһанаа Кубын делегат мэдүүлбэ.

США-да хэмэл одон табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 8. (ТАСС). Газарые тойрон дабшаха «Тирос—IV» гэжэ хэмэл одые Канаверал (Флорида штат) хушуун дээрэһээ Холбоото Штадууд мүнөөдэр табяа. Хэмэл одые табихын тулада «Тор-Дельта» гэжэ гурбан шататай ракетэ хэрэглэгдэһэн байна.

Гадаадын оронуудай агентствонуудэй мэдээсэһэнэй ёһоор хэмэл одон 128 шахуу килограмм шэгнүүртэй юм. Тэрээн дээрэ телевизионно камеранууд тодхогдонхой. Ажаглан хаража байха хоёр станциин нэгэндэнь фотобуулгабаринууд хэмэл одонһоо дамжуулагдадаг байха юм.

Ниидэлгэнь дахин хойшолуулагдаа

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. (ТАСС). Американска астронавт Джон Гленные бүмбэрсэг дэлхэйе тойрохо замда оруулха ниидэлгэ февралиин 13-да бэелүүлхэ гэжэ хараалагдаһан юм. Тэрэ болзорынь дахин хойшолуулагдаа гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент Канаверал тохойһоо мэдээсэнэ. Түргэдхэгшэ «Атлас» ракетэ баһа дутагдалнуудтай байгаа. Тиигэжэ эрдэмтэд энэ ниидэлгые, багаарнь хэлэхэдэ, нэгэ үдэрөөр хойшолуулха баатай болобо гэжэ корреспондент мэдээсэһэн байна.

Гленнын ниидэлгэ яахадаа зургаадахяа хойшолуулагдааб гэхэдэ, түргэдхэгшэ «Атлас» ракетэ, замбуулин дайдын «Меркурий» гэдэг кабина олон дутагдалнуудтай байгаа. Тодорхойлбол, тэдэнэй кислородоор, түлишөөр хангаха түхеэрэлгэнүүдтэ дутагдалнууд олдобо.

ГАВАЙН АРАЛНУУД. **Гонолулу хото. Вайкики районой нэгэ үйлсэдэ. Эндэхи бүхы банк, гэрнүүд, отельнүүд, автомобильнууд американецуудта хабаатай.**
ТАСС-эй фотохронико.

ГАШУУДАЛТА УШАР ДАБТАГДАХАГҮЙ ЁҺОТОЙ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. (ТАСС). США-гэй негрнүүд «Африкые сүлөөлхэ тэмсэлэй комитет» бии болгоһон юм. Тус комитет ООН-эй генеральна секретариин уялгануудые дүүргэгшэ У Танда тусхай бэшэг эльгээһэн байна. Лумумбын хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ Антуан Гизенгын хуби заяан тухай һанаата боложо байһанаа тэрэ бэшэг соогоо мэдүүлнэ.

«Премьер Патрис Лумумбые зэрлиг муухайгаар алаһан ушар оройдоошье мартагдаадүй байна. Тэрэ баригдаад, хуули бусаар тушаагдажа, һүүлэй һүүлдэ үнэндөө ООН-эй туг доро алагдаа һэн гээд бидэнэр һанажа байнабди» гэжэ тэрэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнхэй.

Лумумбые алаһан лэ шэнгеэр тэрэнэй эгээ дүтын соратнигуудай нэгые хэһээхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна бшуу. Энэ үедэ ООН хадаа мэдээшэгүй болоод байха ёһогүй.

Уласхоорондын энэ организациин ямар уялгатай, Конгодо хуули гурим, эмхи журам сахиха зорилготой байһан тухайнь бидэнэр һануулха хүсэлтэйбди. Премьер Лумумбые зобооһон, тэрэниие алаһан империалис этэгээдүүдэй заабаряар Гизенгые баһал алаха бэлэдхэл хэжэ байна. Иимэ ябуулга Гизенгын политическэ дайсадай бэелүүлжэ байхадань ООН-эй сэрэгүүд хэрэглээшэгүй болоно гээд тэрэ бэшэг соонь заагдана.

Үнгэрэгшэ жэлэй гашуудалта ушарнуудай дабтагдахагүйн түлөө бүхы шухала хэмжээнүүдые ООН-эй абахые та найдуулха ёһотойт гээд бидэнэр эрилтэ табинабди гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Вашингтондо Адулын хэһэн хэлсээнүүд тухай

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. (ТАСС). ЮПИ агентствын Вашингтондо байдаг корреспондентын мэдээсэһээр, Конгын премьер-министр Адула США-гэй президент Кеннедитэй хөөрэлдэбэ. «Конгын армиие шэнээр һургаха, бэлдэхэ хэрэгтэ» Холбоото Штадуудай Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Корреспондентын бэшэһээр, энэ асуудал «даб дээрэ» зүбшэн хэлсэгдэһэн болоно. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацитай ямар хэлсээнүүдые Адула зохёоноб, тэрээнһээнь энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ дулдыдаха байна.

Адулын Вашингтондо хэһэн хэлсээнүүд тухай мэдэхэ хүнүүдэй хэлэһэниие корреспондент баримтална. Мүнөө дээрээ Конгодо тогтууритай политическэ байдал бии болгогдохогүй, шэнэдхэн хубилгаха уласхоорондын банк, уласхоорондын валютна жаса экономикоёо бэхижүүлхэ хэрэгтэнь Адулада туһаламжа хүргэхэ хүсэлгүй гээд тэрэ корреспондент тэмдэглэнэ.

Роберт [...] аяншалжа [...]

НЬЮ-ЙОРК, февр[...] эй корреспондент Г[...] дээсэнэ:

США-гэй юстици[...] берт Кеннеди дэ[...] «һайн һайхан зори[...] гада гараба. Нютаг[...] шэһээр, юрын хөөр[...] жэ, США-гэй поли[...] лан тодорхойлхо, [...] хилын саана һайна[...] гохо зорилго таби[...] департаментын даа[...] богонихон үгэнүүды[...] абахаяа бууха үеде[...] тэй гар гараа б[...] «Нью-Йорк Таймс» [...]

Теэд дээдэ туша[...] ска аяншын хэрэг[...] гүй байба. Гавайн [...] хи далай соогуур [...] раа гэнтэ хүйтэн [...] баатай болоо. Тэрэн[...] шлюпкэ урбалдашо[...] жэ туһалхаяа ошо[...] морягууд юстицын [...] нистрые уһан сооһ[...] ба. Тиигээшье һаа[...] диин аяншалга үр[...]

Японда ерээд б[...] хэрэг түрүүшээр [...] байгаа. Японой т[...] хүнүүдтэй—премье[...] дэтэй, гадаадын х[...] Косакатай, юстици[...] гэгшэтэй Америкы[...] лан ёһоор хөөрэлд[...]

Зүгөөр Японой [...] лэгшэдтэй хөөрэлд[...] эрхэ байдал тохёол[...] ческэ партиһаа Яп[...] ороһон гэшүүд СШ[...] ствын политикые [...] лээ. Иигэжэ буу [...] ехээр бэлдэхэ, Хит[...] публика тушаа ябу[...] далые хараада аба[...] шүүмжэлһэн байха[...]

Васэда универс[...] нүүдтэй уулзалган[...] тайгаар үнгэрбэ. [...] һайнаар үнгэрхын [...] засагаархид бүхы [...] нүүдые абаһан ба[...] дые тойруулан, тэ[...] нууд соо полициин [...] табигдаа. Эрдэм [...] хажууда гүрбан [...] Дүтэ шадарайнь т[...] рикын далайн с[...] аюулһаа абарха [...] байлгагдаба. Эдэ [...] таашье һаань, С[...] министр демократи[...] шажа шадабагүй. [...] гэхэдэнь «...Куба[...] тээ арил» гэжэ [...] сутларагшад хаш[...]

США-гэй юсти[...] дэлхэйе тойрохо [...] бүтэмжэгүйгөөр эм[...]

Редактор
Ц. Ц[...]

Манай адрес, телефон

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Лени[...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. [...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: парт[...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и со[...] тельства — 47-59, промышленности и транспор[...] —35-14, культуры — 34-05, писем и рабсельк[...] отдел переводов и корректорская — 35-95. [...] 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[...] АССР.

Н00595.